

Apskats 04

LV

ES līdzekļu pārvaldības digitalizācija

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

2023

Saturs

	Punkts
Kopsavilkums	I–VIII
Ievads	01–10
Digitalizācija var palīdzēt efektīvāk pārvaldīt ES līdzekļus	01–06
ES līdzekļu pārvaldībā tiek izmantotas daudzas IT sistēmas	07–10
Tvērums un pieeja	11–13
“Patiesi digitālas” Komisijas izveide ir darbs, kas turpinās	14–26
Komisija ir centusies vienkāršot savu digitālo vidi	14–18
Komisija sagaida, ka <i>SUMMA</i> uzlabos finanšu pārvaldības efektivitāti	19–22
Iespējas, izaicinājumi un ietekme uz revīziju saistībā ar Komisijas īstenoto ES līdzekļu pārvaldības digitalizāciju	23–26
Dotāciju un iepirkuma pārvaldības digitalizācija tiešajā un netiešajā pārvaldībā ir nevienmērīga	27–46
Lielāko daļu tieši pārvaldīto ES dotāciju aptver IT sistēma ar automatizētiem procesiem	28–32
Komisija izveidoja IT sistēmu – ziņošanas rīku – Atvērēšanas un noturības mehānismam	33–35
Komisijai nav korporatīva IT risinājuma netiešajai pārvaldībai	36–39
Iepirkuma jomā Komisija ir veikusi pasākumus, lai pašreizējo IT sadrumstalotību aizstātu ar korporatīvu risinājumu	40–43
Digitalizācijas iespējas, izaicinājumi un ietekme uz revīziju tiešajā un netiešajā pārvaldībā	44–46
Komisija ir digitalizējusi savas procedūras dalītajā pārvaldībā, bet digitalizācijas pakāpe valstu līmenī atšķiras	47–68
Komisijas maksājumi dalībvalstīm ir digitalizēti	48–50

Pakāpe, kādā dalībvalstu maksājumi atbalsta saņēmējiem ir digitalizēti, ES līdzekļiem atšķiras	51–57
Elektroniskā iepirkuma ieviešana dalībvalstīs ir bijusi nevienmērīga	58–64
Digitalizācijas iespējas, problēmas un ietekme uz revīziju dalītajā pārvaldībā	65–68
IT rīki palīdz uzlabot ES izdevumu pārredzamību un aizsardzību	69–80
Ziņošanai par pārredzamību tiek izmantotas daudzas sistēmas	69–73
IT rīki ES izdevumu aizsardzībai netiek vienmērīgi izmantoti visos trijos pārvaldības veidos	74–77
IT rīku attīstības radītās iespējas, izaicinājumi un ietekme uz revīziju pārredzamības uzlabošanai un ES finanšu interešu aizsardzībai	78–80
Noslēguma piezīmes	81–88
Pielikumi	
I pielikums. Dalībvalstu e-kohēzijas sistēmu galvenās iezīmes	
II pielikums. Paralēla datu apmaiņa ar atbalsta saņēmējiem ārpus e-kohēzijas sistēmām	
III pielikums. Galvenās elektroniskā iepirkuma spējas dalībvalstīs	
Saīsinājumi	
Glosārijs	
ERP darba grupa	

Kopsavilkums

I Ja digitalizācija tiek pienācīgi pārvaldīta, tā var pārveidot publiskās pārvaldes iestādes, palīdzot tām sniegt pakalpojumus efektīvākā, uzticamākā un drošākā veidā. Ar digitalizācijas starpniecību Komisija cenšas lielā mērā mainīt savu darbības veidu un uzlabot ES līdzekļu pārvaldību. Digitalizācija var arī palīdzēt aizsargāt ES finanšu intereses, nodrošinot savlaicīgākus, konsekventākus un kvalitatīvākus datus.

II Šajā apskatā ir aprakstīts un analizēts pašreizējais digitalizācijas stāvoklis ES līdzekļu pārvaldībā, kā arī plānotās norises. Mūsu mērķis ir veicināt šo procesu, apzinot iespējas, izaicinājumus un ietekmi uz revīziju. Mēs aplūkojam darbības izdevumus tiešā, netiešā un dalītā pārvaldībā, galveno uzmanību pievēršot dotācijām un iepirkumam. Šis nav revīzijas ziņojums, bet gan apskats, kas galvenokārt ir balstīts uz publiski pieejamo informāciju vai materiāliem, kuri ir īpaši vākti šajā nolūkā.

III Komisija 2018. gada digitālajā stratēģijā apstiprināja mērķi līdz 2022. gadam kļūt “patiesi digitālai”. 2022. gada vidū sekoja jauna digitālā stratēģija ar galvenajām darbībām, kas īstenojamas līdz 2024. gada beigām. Komisijas galvenais uzdevums ES līdzekļu pārvaldībā ir modernizēt savu finanšu pārvaldības sistēmu. Komisija arī plāno vienkāršot savu sarežģīto IT vidi, samazinot lielo skaitu vietējo sistēmu, ko tā izmanto iekšēji, un vēl vairāk racionalizēt savus darbības procesus. Šajā ziņā “patiesi digitālas Komisijas” veidošana joprojām ir darbs, kas turpinās.

IV Komisija jau izmanto vairākas korporatīvas IT sistēmas. Piemēram, dotāciju piešķiršanai tā galvenokārt izmanto labi integrētu un automatizētu IT sistēmu. Iepirkuma jomā korporatīvā sistēma darbojas posmos pirms līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas un joprojām tiek izstrādāta posmos pēc līgumu slēgšanas. Tomēr Komisijai nav korporatīvas sistēmas visām tās netiešās pārvaldības vajadzībām. Šajā jomā tā joprojām pabeidz dažus IT projektus.

V ES dalīti pārvaldīto izdevumu digitalizācijas pakāpe atšķiras, jo vairākas struktūras darbojas dažādās jurisdikcijās un var saskarties ar dažādiem tehniskiem un organizatoriskiem šķēršļiem. Komisija ir digitalizējusi procedūras maksājumu veikšanai dalībvalstīm. Dalībvalstīs digitalizācija ir pārvirzījies uz priekšu kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros (jo īpaši attiecībā uz tiešajiem maksājumiem), kur maksājumu modelis dalībvalstīs ir viendabīgāks nekā citās dalītās pārvaldības jomās. Valsts iestāžu starpā IT izmantošana vairāk atšķiras kohēzijas politikā un lauku attīstības finansēšanā. Dalībvalstīs atšķiras arī tas, cik lielā mērā tās izmanto elektronisko iepirkumu.

VI Līgumslēdzēju un ES izdevumu saņēmēju pārredzamība pašlaik ir atkarīga no vairākām datubāzēm un portāliem, un tā atšķiras atkarībā no pārvaldības veida un politikas. Tā ir vairāk centralizēta jomās, kur Komisija veic tiešo pārvaldību, un sadrumstalotāka citos pārvaldības veidos. Pastāv arī dažas atšķirības veidā, kādā informāciju izklāsta. Tāpat arī IT rīki ES budžeta aizsardzības uzlabošanai dažādos pārvaldības veidos ir ieviesti nevienmērīgi. Savā 2022. gada priekšlikumā par ES Finanšu regulas pārstrādāšanu Komisija pauda atbalstu lielākai saskaņošanai, bet nebija pietiekami tālejoša, kā mēs komentējām Atzinumā 06/2022.

VII Digitalizācija var uzlabot ne tikai pārvaldības, bet arī ES līdzekļu revīzijas efektivitāti. Piemēram, piekļuve IT sistēmām var paātrināt tajās glabāto pierādījumu vākšanas un analīzes procesu. Tomēr digitalizācijas pakāpes atšķirību un ES budžeta izpildei izmantoto IT sistēmu lielā skaita dēļ pašlaik nav iespējams veikt plaša mēroga testēšanu. Atšķirības datu pārvaldībā ir vēl viens šķērslis: daži būtiski dati joprojām nav strukturēti vai ir pieejami tikai tieši no vadošajām iestādēm vai atbalsta saņēmējiem, un tādējādi tie nav piemēroti digitālai revīzijai un visaptverošai analīzei.

VIII Komisija un citas struktūras, kas izpilda ES budžetu, digitalizācijas centienos saskaras ar daudziem izaicinājumiem. Piemēram, ES līdzekļu pārvaldības racionalizēšanai IT vide būs jāvienkāršo vēl vairāk, samazinot atšķirības un uzlabojot sadarbību starp IT sistēmām un datiem, ko izmanto daudzās īstenošanas struktūras.

Ievads

Digitalizācija var palīdzēt efektīvāk pārvaldīt ES līdzekļus

01 Saskaņā ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) datiem “Digitalizācija ir digitālo tehnoloģiju un datu izmantošana, kā arī starpsavienojums, kas rada jaunas darbības vai izmaiņas esošajās”¹. Savlaicīgi un uzticami dati ir galvenais priekšnoteikums ES līdzekļu efektīvai pārvaldībai. Lai organizācijas varētu attīstīties, ir jāliek lietā digitālo tehnoloģiju piedāvātās iespējas efektīvi izmantot datus². Digitalizācija ir kas vairāk nekā tikai padarīt datus mašīnlasāmus; tā var ievērojami mainīt uzņēmējdarbības procesus.

02 Izmantojot digitalizāciju, Komisija cenšas atjaunināt savu darbības veidu³. Digitalizācija var būt veids, kā palielināt ES līdzekļu pārvaldības saskaņotību un samazināt administratīvo slogu gan Komisijas darbiniekiem, gan līgumslēdzējiem, gan finansējuma saņēmējiem. Tā var arī palīdzēt aizsargāt ES finanšu intereses, nodrošinot savlaicīgākus, konsekventākus un kvalitatīvākus datus. Visbeidzot, tā var dot labumu revīzijai, kas var kļūt efektīvāka, izmantojot digitālas metodes, kuru pamatā ir datu izguve lasāmā formātā no IT pārvaldības sistēmām. Samazināta manuāla apstrāde ļautu revidentiem analizēt lielāku datu daudzumu un izdarīt secinājumus par lielākām datu kopām.

03 Pēdējos gados ieinteresēto personu uzmanību arvien vairāk piesaista ES līdzekļu pārvaldības digitalizācija. Piemēram, [rezolūcijā](#) par 2020. gada ES vispārējā budžeta izpildes apstiprināšanu Eiropas Parlaments uzsvēra, cik svarīga ir vienota sadarbībspējīga datubāze par ES finansējuma saņēmējiem. Tas aicināja Komisiju nodrošināt ES budžeta aizsardzību, izmantojot digitālas un automatizētas uzraudzības, ziņošanas un revīzijas sistēmas.

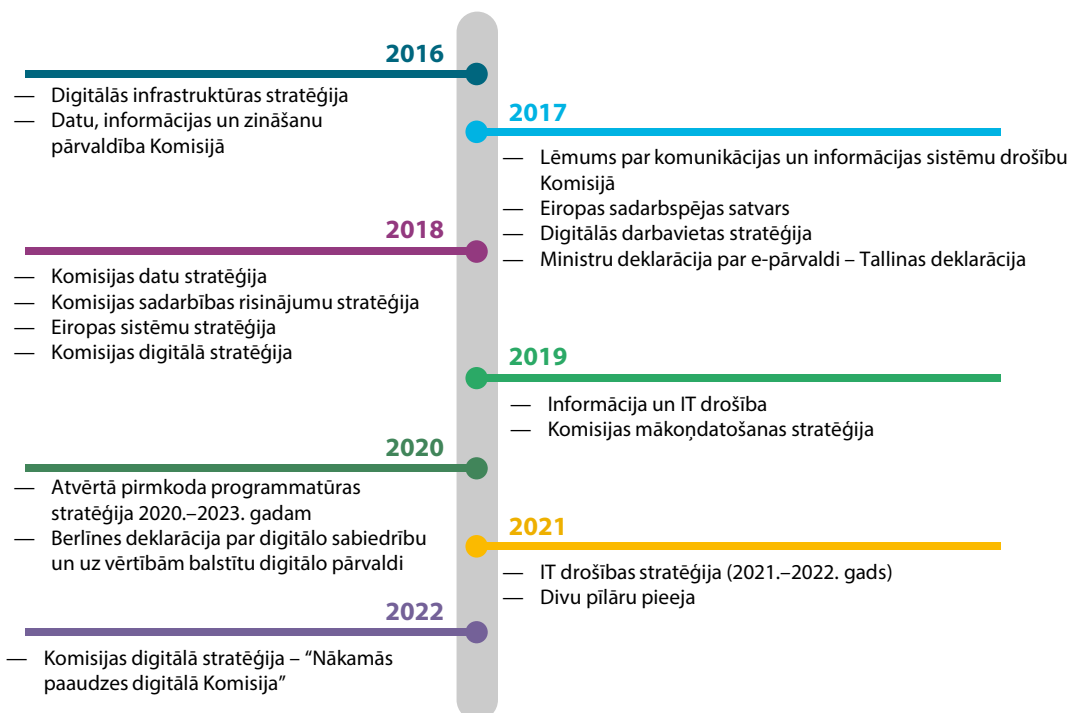
04 Digitalizācija jau daudzus gadus ir bijusi Komisijas stratēģiska prioritāte. Savas korporatīvās digitālās vides uzlabošanai Komisija pēdējos gados ir iesākusi vairākas darbības. Galvenie ar IT saistītie stratēģiskie dokumenti šajā nolūkā ir parādīti [1. attēlā](#).

¹ ESAO, *Going digital: Shaping Policies, Improving Lives*, OECD Publishing, 2019, Parīze.

² Komisijas digitālā stratēģija, C(2018) 7118, 2. lpp.

³ Turpat, 3. lpp.

1. attēls. Galvenie ar IT saistītie korporatīvie stratēģiskie dokumenti

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto un publiski pieejamo informāciju.

05 Savā **2018. gada digitālajā stratēģijā** Komisija noteica mērķi līdz 2022. gadam kļūt par “digitāli pārveidotu, uz lietotāju orientētu un uz datiem balstītu pārvaldi”, kā arī formulēja vairākus augsta līmeņa principus, piemēram, “digitāls pēc noklusējuma”, pārredzamība, sadarbība un uz lietotāju vērsta pieeja. **Politikas pamatnostādnes 2019.–2024. gada periodam** pastiprināja šo mērķi, kas orientēts uz savstarpēji saistītu resursu un pakalpojumu “datu ekosistēmas” izveidi.

06 Katram Komisijas dienestam ir jānovērtē, vai tas ievēro šo stratēģiju attiecībā uz katru IT risinājumu, kuru piemēro. 2021. gadā dienesti ziņoja par progresu šo principu ievērošanā un atklāja, ka atbilstība stratēģijai attiecībā uz 2021. gadu ir panākta atšķirīgā mērā – no 10 % līdz 100 %. Aplēsēs attiecībā uz 2022. gadu lielākā daļa dienestu prognozēja uzlabojumus, tomēr ne pilnīgu atbilstību⁴. 2022. gada vidū Komisija pieņēma **jaunu digitālo stratēģiju** ar galvenajām darbībām, kas īstenojamas līdz 2024. gada beigām. Starp šīm darbībām ir kiberdrošības stiprināšana, jaunu tehnoloģiju, piemēram, mākslīgā intelekta, izmantošana un uzlabota sadarbība.

⁴ Komisijas dienestu 2021. gada darbības pārskati.

ES līdzekļu pārvaldībā tiek izmantotas daudzas IT sistēmas

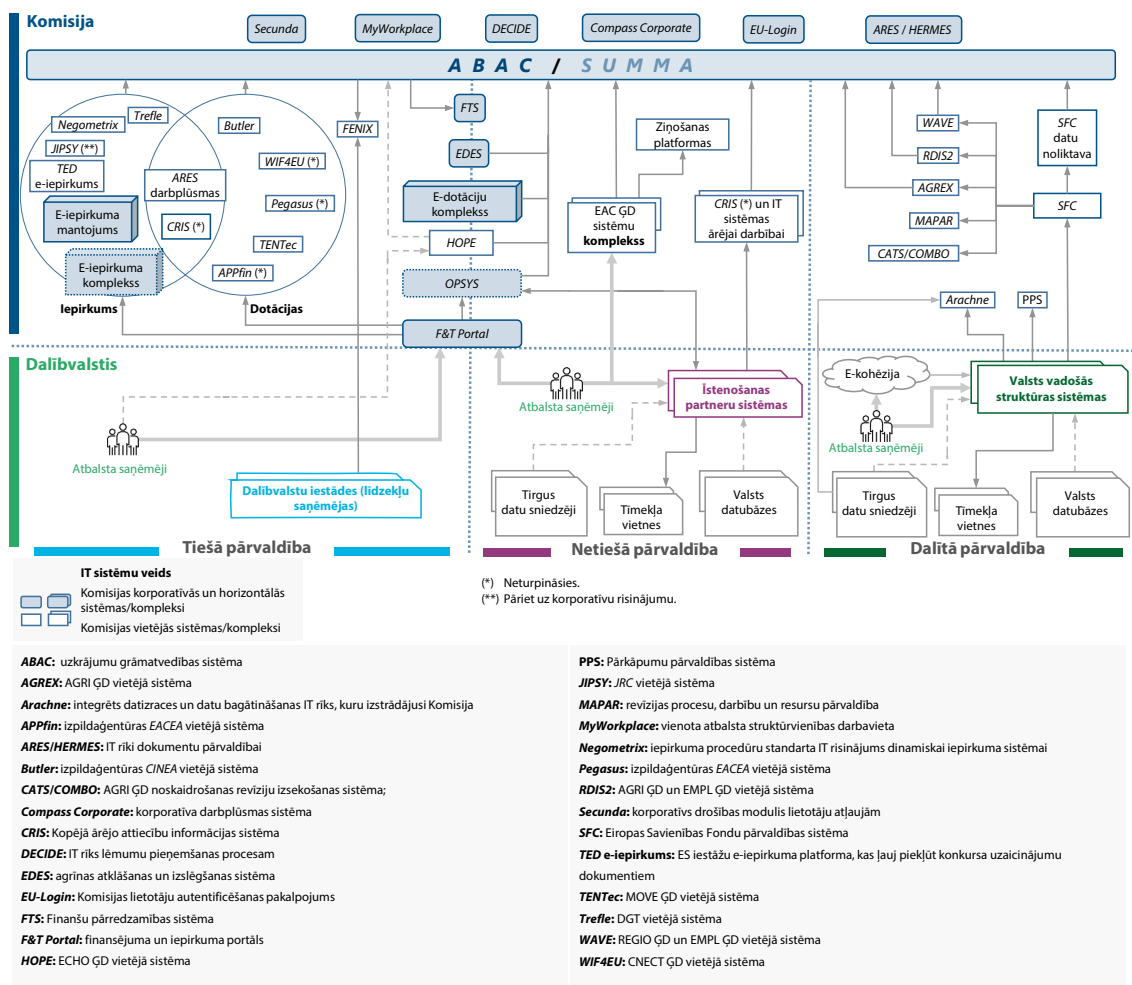
07 Komisijai ir sarežģīta IT sistēmu, digitālo risinājumu un datu kopu vide⁵.

Pamatsistēma centralizētai budžeta, grāmatvedības un kases procesu pārvaldīšanai pašlaik ir *ABAC* – Komisijas finanšu pārvaldības sistēma, kas jāaizstāj ar jaunu sistēmu – *SUMMA* (sk. 19. punktu). *ABAC* ir daudzu Komisijas oficiālo finanšu pārskatu tiešais avots. Informācijas sniegšanai par finanšu darījumiem sistēmai *ABAC* ir saskarne un notiek informācijas apmaiņa ar aptuveni 80 vietējām sistēmām.

08 Komisijai ir vairākas citas IT sistēmas, kas attiecas uz ES līdzekļu pārvaldību un ES finanšu interešu aizsardzību, piemēram, Pārkāpumu pārvaldības sistēma (PPS), Agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēma (*EDES*) un *Arachne* – datizraces un riska novērtēšanas rīks. Turklāt ir daudzas valstu datubāzes, piemēram, uzņēmējdarbības un nodokļu reģistri, faktisko īpašnieku reģistri, publiskā iepirkuma platformas un par ES budžeta izpildi atbildīgo struktūru datubāzes. 2. attēlā ir sniegts apkopojums par galvenajām IT sistēmām, kuras izmanto ES līdzekļu pārvaldībā.

⁵ Komisijas digitālā stratēģija, C(2022) 4388.

2. attēls. Galvenās IT sistēmas, kuras izmanto ES līdzekļu pārvaldībā

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

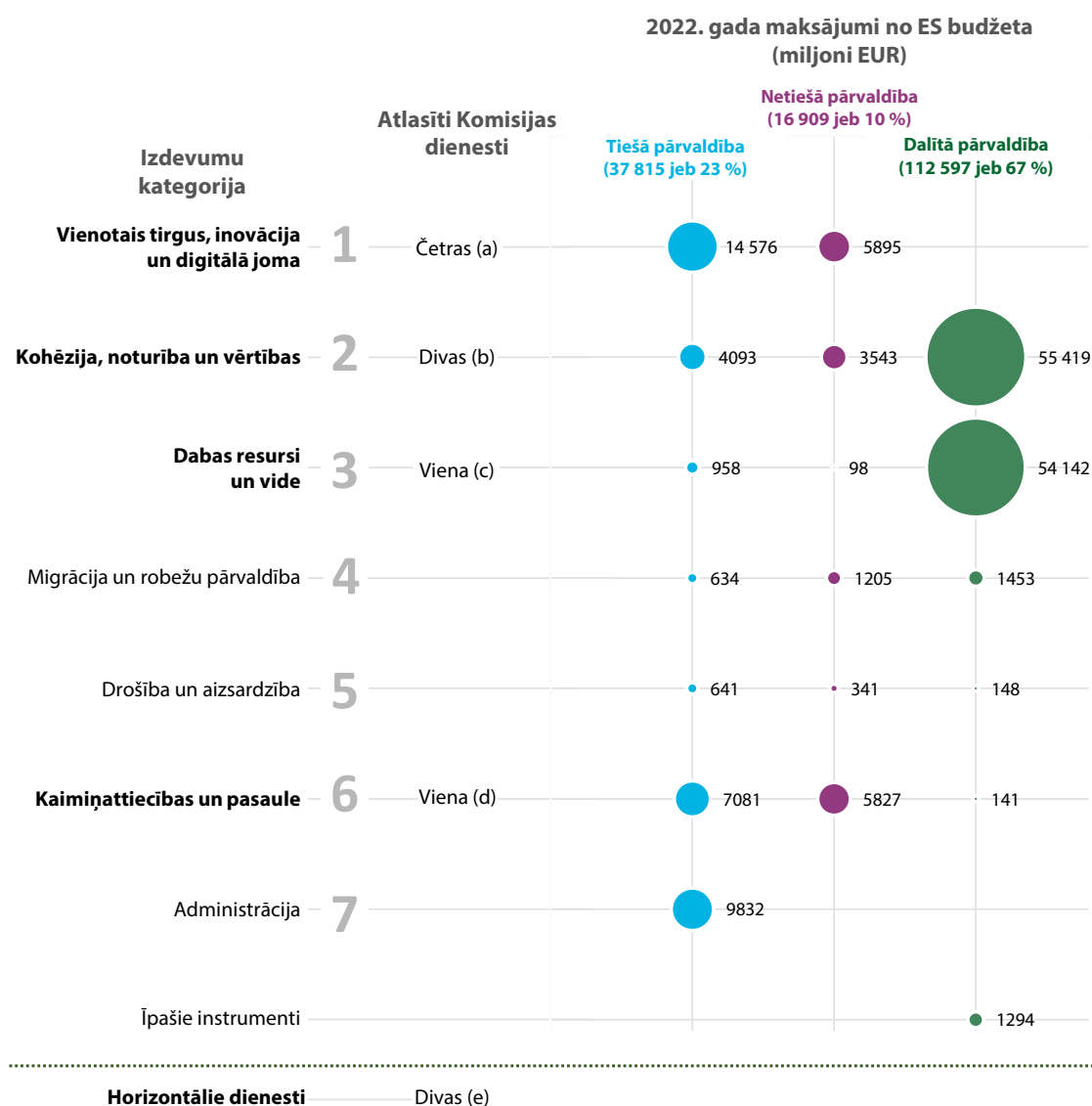
09 ES budžeta izdevumi aptver trīs galvenos posmus – sagatavošanu, īstenošanu un ziņošanu –, un uz tiem attiecas **ES Finanšu regulas** noteikumi. Visas programmas, ko finansē no budžeta, tiek pārvaldītas kādā no trim veidiem: tiešā pārvaldība (ko īsteno Komisija vai citas ES iestādes/struktūras), netiešā pārvaldība (ko īsteno Komisijas partnerorganizācijas vai citas iestādes Eiropas Savienībā vai ārpus tās) vai dalītā pārvaldība (ko kopīgi īsteno Komisija un dalībvalstu iestādes).

10 Dotācijas un iepirkums ir ES galvenie budžeta izpildes instrumenti un aptver lielāko daļu ES budžeta izdevumu. Tiem ir līdzīgi procesi (publicitāte, pieteikumu/piedāvājumu novērtēšana, līgumu slēgšanas tiesību piešķiršana, maksājumi, uzraudzība un ziņošana), un tos reglamentē tādi Finanšu regulas kopīgie principi kā pārredzamība, vienlīdzīga attieksme un nediskriminācija.

Tvērums un pieeja

11 Šajā apskatā mēs vēlamies reaģēt uz ieinteresēto personu lielo interesi un sniegt visaptverošu priekšstatu par digitalizāciju ES līdzekļu pārvaldībā. Apskatā aplūkota datu izmantošana IT sistēmās, kuras Komisija ieviesusi, lai pārvaldītu darbības izdevumus no ES budžeta. Tas aptver visus trīs pārvaldības veidus (tiešo, netiešo un dalīto) atlasītās politikas jomās un Komisijas dienestos, tostarp deviņus ģenerāldirektorātus (ĢD) un vienu izpildaģentūru (sk. [3. attēlu](#)). Lai iegūtu papildu informāciju par IT sistēmu un datu izmantošanu ES līdzekļu pārvaldībā, mēs apspriedāties ar dažām dalībvalstu iestādēm.

3. attēls. 2022. gada maksājumi no ES budžeta pa izdevumu kategorijām, pārvaldības veidiem un atlasītajiem Komisijas dienestiem

- (a) Eiropas Pētniecības izpildāģentūra; Pētniecības un inovācijas ĢD; Kopīgais pētniecības centrs; Ekonomikas un finanšu lietu ĢD
- (b) Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD; Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD; Budžeta ĢD
- (c) Lauksaimniecības un lauku attīstības ĢD
- (d) Starptautisko partnerību ĢD
- (e) Budžeta ĢD; Informātikas ĢD

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju (ABAC).

12 Gatavojot šo apskatu, mēs centāties apzināt galvenās iespējas un izaicinājumus saistībā ar pašreizējo digitalizācijas stāvokli un izpētīt iespējamo ietekmi uz ES līdzekļu digitālo revīziju. Mēs koncentrējamies uz šādiem procesiem un rīkiem:

- o budžeta izpilde un uzskaite,
- o dotāciju un iepirkuma pārvaldība, kā arī
- o rīki, kas izstrādāti, lai nodrošinātu izdevumu pārredzamību un aizsargātu ES finanšu intereses.

13 Šis nav revīzijas ziņojums, bet gan apskats. Mūsu darba pamatā ir publiski pieejama informācija, piemēram, Komisijas un Eiropas Parlamenta ziņojumi un pētījumi, kā arī mūsu iepriekšējais darbs un uzkrātās zināšanas. Mēs apkopojām jaunu informāciju, īpaši pieprasot papildu dokumentus, piemēram, iekšējos ziņojumus un darba dokumentus, un iztaujājām attiecīgos darbiniekus no desmit Komisijas dienestiem (**3. attēls**). Mēs arī nosūtījām aptauju 25 citiem dienestiem, lai papildinātu savu izpratni par pašreizējo digitalizācijas stāvokli Komisijā, un saņēmām 21 atbildi. Mūsu apskats aplūko laikposmu no 2014. gada janvāra līdz 2022. gada decembrim.

“Patiesi digitālas” Komisijas izveide ir darbs, kas turpinās

Komisija ir centusies vienkāršot savu digitālo vidi

14 Komisijai ir sadrumstalota IT sistēmu, digitālo rīku un datu kopu vide (**07.** un **08.** punkts). Tā ir sākusi vairākus pamatprojektus, lai galvenās IT sistēmas darītu pieejamas korporatīvai lietošanai visā iestādē. Komisija sagaida, ka korporatīvo sistēmu ieviešana vienkāršos IT vidi, racionalizēs darbības procesus un padarīs tos efektīvākus.

15 Šajā nolūkā Komisija 2017. gadā izveidoja “vienotu elektronisko datu apmaiņas vidi” (*SEDIA*), centrālo platformu visu ES iestāžu un struktūru finansējuma un konkursu iespēju publicēšanai un vienotu kontaktpunktu (potenciālajiem) līgumslēdzējiem un ES finansējuma saņēmējiem tiešajā un netiešajā pārvaldībā. *SEDIA* mijiedarbojas ar Komisijas korporatīvajām IT sistēmām dotāciju pārvaldībai (“e-dotāciju komplekss”) un iepirkuma pārvaldībai (“e-iepirkuma komplekss”). Tāpēc dalībnieki izmanto *SEDIA*, lai nosūtītu visus dokumentus, kas saistīti ar dotācijām un iepirkumu, piemēram, priekšlikumus un ziņošanu par nodevumiem un atskaites punktiem.

16 Tajā pašā gadā Komisija nolēma aizstāt savu finanšu pārvaldības sistēmu *ABAC*, kas lielākoties izveidota iekšēji, ar *SUMMA*, kas ir “standarta” sistēma. Tā ir arī izstrādājusi *OPSYS ECOSYSTEM* saviem dienestiem, kuri atbild par ārējo darbību (“*RELEX* saimei”) – sk. **38.** punktu. Dalītajā pārvaldībā Komisija izmanto Eiropas Savienības fondu pārvaldības sistēmu (*SFC*), kas ir IT sistēma datu apmaiņai ar dalībvalstīm, un *Arachne*.

17 Šos pamatprojektus kopumā uzrauga Komisijas Informācijas tehnoloģiju un kibernetikas padome⁶, taču to darbības koordinācija ir sarežģīta. Pārvaldības kārtība ir aprakstīta turpmāk.

- Par *SEDIA*, e-dotācijām un e-iepirkumu atbild Dotāciju un iepirkumu koordinācijas padome (*GPSB*). Programmas *OPSYS* līgumu pārvaldības modulis tika iekļauts korporatīvajā e-iepirkumu programmā, kuru pārvalda *GPSB*, un atspoguļo Komisijas nodomu vienkāršot un saskaņot attiecīgo IT rīku pārvaldību un finansējumu. Pārējos *OPSYS* programmas modulīus pārvalda atsevišķa *RELEX* saimes koordinācijas komiteja.
- *SFC* un *Arachne* pārvaldību veic attiecīgas koordinācijas komitejas.
- Arī sistēmai *SUMMA* ir sava pārvaldības struktūra. *GPSB* un *SUMMA* sadarbojas vairākos līmeņos – no ierindas darbiniekiem līdz augstākajai vadībai.

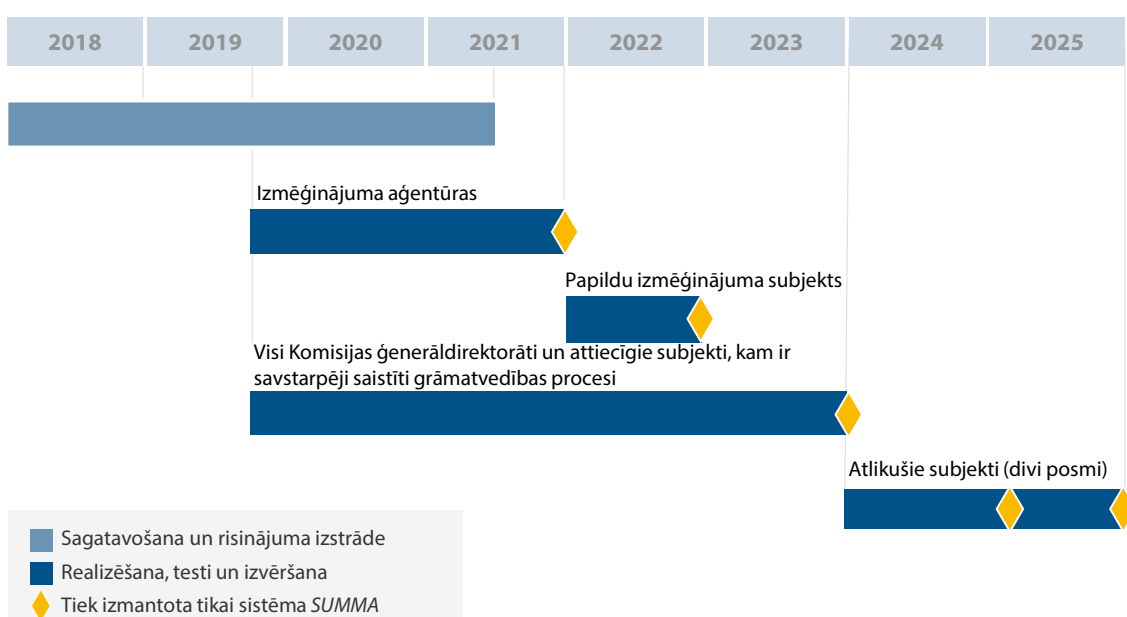
18 Daži no galvenajiem IT projektiem, piemēram, *SUMMA*, *OPSYS* un e-iepirkums, ir aizkavējušies, un tie turklāt ir ievērojami pārsnieguši budžetu. Komisija mūs informēja, ka šo kavējumu galvenie iemesli ir darbības jomas paplašināšana, pārvaldības kārtības sarežģītība, dažādu projektu pretrunīgās prioritātes (jo ir liela savstarpējā atkarība) un vietējo sistēmu ekspluatācijas pakāpeniska izbeigšana. Tā arī norādīja uz budžeta ierobežojumiem.

⁶ Paziņojums Komisijai “*Streamlining and strengthening corporate governance within the European Commission*”, C(2018) 7704.

Komisija sagaida, ka *SUMMA* uzlabos finanšu pārvaldības efektivitāti

19 Sistēma *ABAC* joprojām tiek izmantota, taču ir kļuvusi ārkārtīgi sarežģīta un dārga un nespēj apmierināt Komisijas turpmākās vajadzības. **4. attēlā** ir parādīts pašreizējais laika grafiks *ABAC* aizstāšanai ar *SUMMA*. Kopš 2022. gada janvāra sistēma *SUMMA* tiek izmēģināta trijās ES aģentūrās⁷. 2023. gada janvārī *SUMMA* tika izvērsta ceturtajā ES struktūrā⁸.

4. attēls. Pašreizējais sistēmas *SUMMA* laika grafiks Komisijai un saistītajiem subjektiem

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

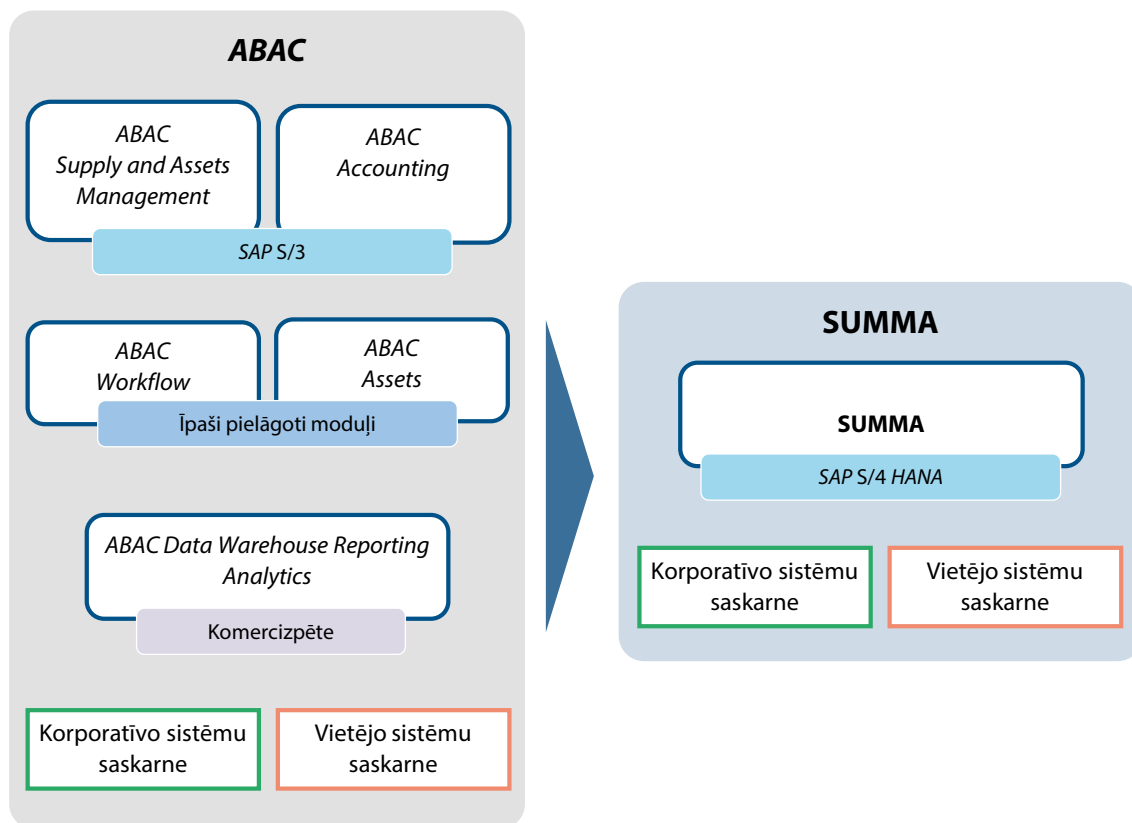
20 *SUMMA* galvenais mērķis ir aptvert tos pašus procesus, ko aptver *ABAC*, bet ar izsmeļošākām funkcijām un racionālāku un mazāk pielāgotu arhitektūru (**5. attēls**). Gada pārskatu sagatavošanā *SUMMA* (tāpat kā *ABAC*) būs atkarīga arī no finanšu datiem, kas iegūti no citām vietējām un korporatīvām Komisijas sistēmām. Samazinot ar *SUMMA* savienoto vietējo sistēmu skaitu (no aptuveni 80 līdz mazāk nekā 60), pārtraucot ekspluatāciju vai liekot izmantot korporatīvus risinājumus un standartizējot tehnisko integrāciju ar *SUMMA*, Komisija cenšas ierobežot uzturēšanas izmaksas un samazināt drošības riskus. Sistēmai *SUMMA* ir paredzēta saskarne ar vietējām

⁷ Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra, Eiropas Savienības Dzelzceļu aģentūra un Eiropas Savienības Aģentūra tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās.

⁸ Kopuzņēmums "Tira aviācija".

sistēmām (līdz 20), kas tajā ievadīs finanšu datus. Aptuveni 40 citas vietējās sistēmas izmantos datus no sistēmas *SUMMA* datu noliktavas.

5. attēls. Salīdzinot ar *ABAC*, sistēmas *SUMMA* arhitektūrā ir skaitliski mazāk sistēmu un tās ir mazāk pielāgotas

Komerccipēte: tehnoloģijas izmantošana, lai iegūtu datus un parādītu tos lietotājam draudzīgākā veidā lēmumu pieņemšanas mērķiem.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

21 Komisija uzskata, ka galvenie ieguvumi no *SUMMA* ir tās potenciāls:

- vienkāršot un standartizēt darbības procesus (piemēram, jaunu darbības partneru automatizēta validācija), izmantojot jaunas ziņošanas, prognozēšanas un analītikas spējas (piemēram, budžeta izpildes infopaneli) un centralizētu datu repozitoriju visiem grāmatvedības un kontroles datiem;
- palielināt efektivitāti, izmantojot moderno tehnoloģiju un automatizāciju;
- uzlabot kontroli un atbilstību (piemēram, uzlabotas integrētas datu kvalitātes pārbaudes);

- o samazināt riskus darbības nepārtrauktībai, izmantojot modernāku tehnoloģiju;
- o samazināt infrastruktūras uzturēšanas izmaksas.

22 Lielā datu apjoma dēļ Komisijai būs grūti pilnībā pārvietot visus darījumus no ABAC. Tāpēc tā plāno, ka uz sistēmu *SUMMA* tiks migrēti tikai atvērtie darījumi. Slēgtie darījumi paliks ABAC datu noliktavā, kur tie radīs uzturēšanas izmaksas. Tomēr Komisija plāno sistēmā *SUMMA* iekļaut slēgtos darījumus “vienotā skatījumā”, kas ietver vēsturiskos datus no ABAC.

Iespējas, izaicinājumi un ietekme uz revīziju saistībā ar Komisijas īstenoto ES līdzekļu pārvaldības digitalizāciju

23 Digitālo rīku izstrāde, kā aprakstīts iepriekš, paver ievērojamas iespējas Komisijai efektīvāk darboties, veicot šādus pasākumus:

- o plašāk izmantot jaunās tehnoloģijas ES līdzekļu pārvaldībai, jo īpaši sistēmā *SUMMA*;
- o samazināt vietējo sistēmu skaitu, kam būtu jāsamazina uzturēšanas izmaksas un drošības riski;
- o turpināt uzņēmējdarbības procesu racionalizēšanu, vietējo sistēmu vietā izmantojot korporatīvos IT risinājumus.

24 Taču arī digitalizācija rada tādus izaicinājumus kā, piemēram:

- o joprojām sarežģītās IT vides turpmāka racionalizēšana;
- o sistēmas ABAC aizstāšana ar sistēmu *SUMMA*, kas jo īpaši radīs datu migrācijas riskus;
- o pamatprojektu pabeigšana bez turpmākas kavēšanās, vienlaikus nodrošinot pietiekamu finansējumu un resursus, un ar vietējo sistēmu izmantošanu saistītās izolētības kultūras pārvarēšana.

25 Mēs uzskatām, ka Komisijas konsolidēto pārskatu finanšu revīzija ir galvenais kandidāts digitālās revīzijas izmantošanai, jo vajadzīgie dati tiek glabāti vienotā sistēmā (ABAC). Piemēram, IT rīka izmantošana dokumentu automatizētai izgūšanai mums ļāva pamanīt dažus efektivitātes uzlabojumus. Citas jomas, kas varētu gūt labumu no automatizācijas, ir saistību un maksājumu pārbaude dalītās un tiešās pārvaldības kontekstā. Tomēr pašlaik nav iespējama vienota finanšu revīzijas pieeja visai darījumu kopai, jo dažas aģentūras un citas struktūras neizmanto ABAC.

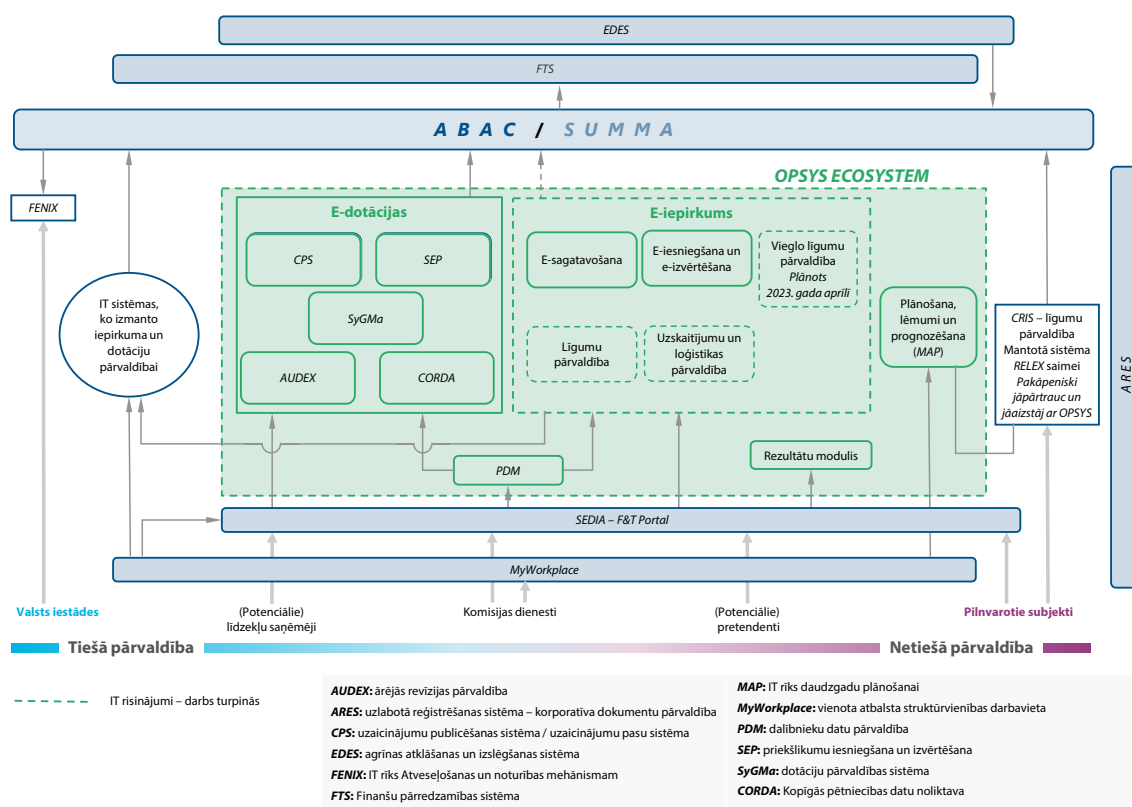
26 Sistēmas ABAC aizstāšana ar sistēmu SUMMA varētu prasīt dažus pielāgojumus mūsu digitālajā revīzijā vai pat tās pārveidi, reaģējot uz jaunajām ziņošanas spējām un citām tehnoloģiskām izmaiņām, kas sagaidāmas no SUMMA. Mēs uzskatām, ka pārejas periodā būs vajadzīgas pārbaudes, lai apstiprinātu, ka migrācija no ABAC ir bijusi pilnīga. Tomēr mēs sagaidām, ka sistēmas SUMMA jaunais ziņošanas rīks nākotnē ļaus mums ietaupīt laiku uz salīdzinošajām pārbaudēm.

Dotāciju un iepirkuma pārvaldības digitalizācija tiešajā un netiešajā pārvaldībā ir nevienmērīga

27 Tiešajā pārvaldībā (kuru piemēro vienai piektdaļai maksājumu no ES budžeta) Komisija īsteno ES līdzekļus ar savu dienestu un aģentūru starpniecību. Netiešajā pārvaldībā (viena desmitdaļa) finansējumu pārvalda citas publiskā sektora struktūras vai struktūras ar publisku uzdevumu, kuras sauc par “pilnvarotajiem subjektiem”.

6. attēlā parādītas galvenās IT sistēmas un datu plūsmas tiešā un netiešajā pārvaldībā. Abos pārvaldības veidos tiek izmantotas vairākas IT sistēmas, piemēram, *F&T Portal*, e-dotācijas un Finanšu pārredzamības sistēma (*FTS*).

6. attēls. Galvenās IT sistēmas un datu plūsmas tiešajā un netiešajā pārvaldībā

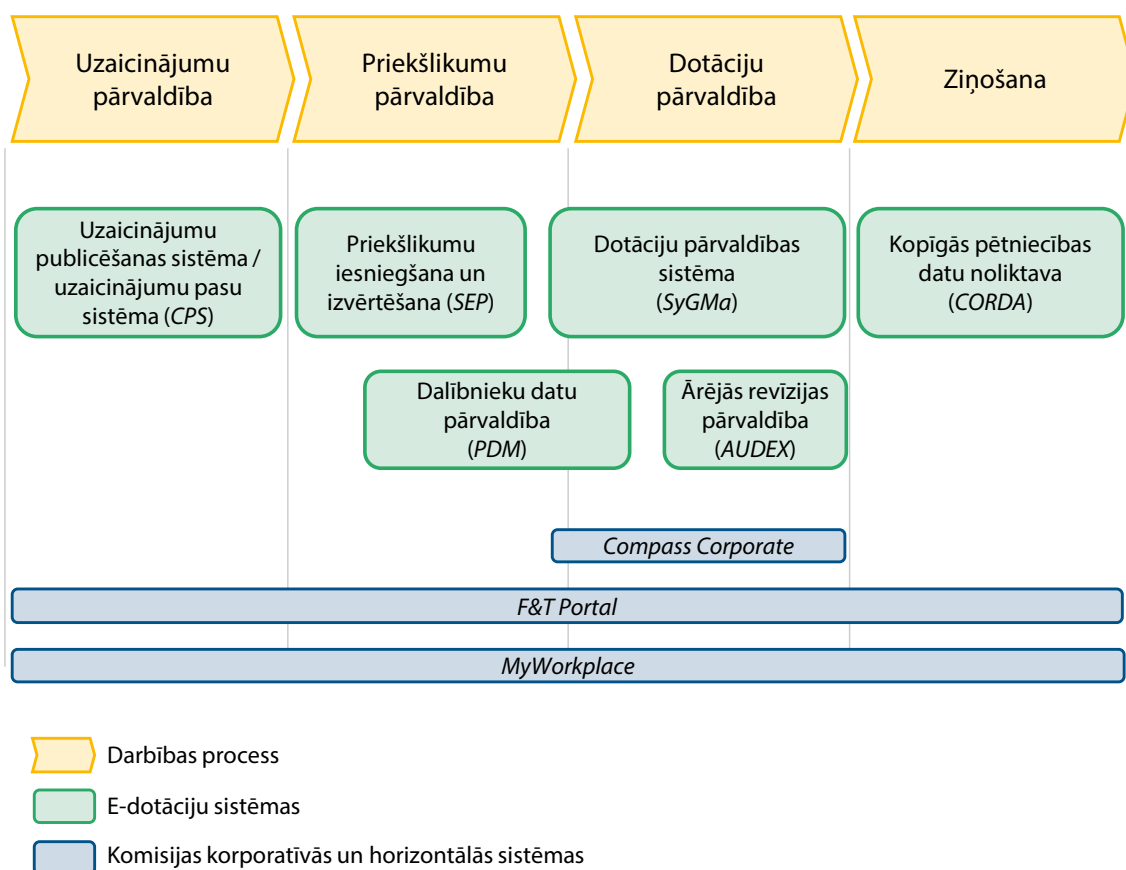

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

Lielāko daļu tieši pārvaldīto ES dotāciju aptver IT sistēma ar automatizētiem procesiem

28 E-dotāciju komplekss tiek izmantots kopš 2014. gada, un tagad tas veido Komisijas korporatīvo sistēmu tiešo dotāciju pārvaldībai. Tā nav vienota sistēma, bet virkne savstarpēji papildinošu un labi integrētu⁹ IT rīku, kas galvenokārt automātiski apmainās ar datiem. Tādējādi e-dotācijas piedāvā automatizētu procesu visam dotāciju pārvaldības ciklam. Tajā izmanto elektroniskos parakstus, kas veicina elektronisku pārvaldību. E-dotācijas ir integrētas ar revīzijas pārvaldības un datu glabāšanas rīku AUDEX, ko Komisija un tās revīzijas līgumslēdzēji izmanto ārējo revīziju pārvaldīšanai. **7. attēlā** ir parādīts, kā šie rīki ir saistīti ar Komisijas darbības procesiem.

7. attēls. E-dotāciju rīki un Komisijas darbības procesi

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

⁹ 2021. gada pārskats, 4.25. punkts.

29 E-dotāciju mērķis ir aptvert gandrīz visas tieši pārvaldītās dotācijas un visas attiecīgās finansēšanas programmas netiešajā pārvaldībā. Līdz 2022. gada janvārim e-dotāciju sistēmā Komisija bija pārvaldījusi gandrīz 90 % tiešo dotāciju. Komisija sagaida, ka pēc tam, kad būs iekļautas septiņas jaunas finansēšanas programmas, kas pašlaik tiek pārbaudītas, sistēma aptvers 98 % no visām tās programmām, kuras izmanto tiešās dotācijas. Pārējās tiks izslēgtas, jo katra no tām ietver salīdzinoši nelielu darījumu skaitu, tāpēc Komisija uzskata, ka pāreja ir neefektīva.

30 E-dotācijām ir vairākas automatizētas funkcijas, kas samazina manuālas iejaukšanās vajadzību un cilvēka kļūdu risku, toties palielina pārvaldības efektivitāti. Šīs funkcijas ietver dažādu dokumentu sadatavošanu, pamatojoties uz aptuveni 500 veidnēm, paziņojumu nosūtīšanu atbalsta saņēmējiem un izmaiņu vēsturi. Tāpat ir vairākas iegultās pārbaudes (**1. izcēlums**).

1. izcēlums

legulto pārbaudžu un automatizēto funkciju piemēri e-dotāciju sistēmā

Pēc tam, kad ir verificēti dati par dalībnieka juridisko statusu un finansiālajām spējām, e-dotāciju sistēma nosūta uz ABAC pieprasījumu reģistrēt darījuma partneri un pārbauda abu sistēmu datu atbilstību.

Pirms līgums tiek parakstīts, e-dotāciju sistēma veic pārbaudes ar EDES, lai nepieļautu dotāciju piešķiršanu atbalsta saņēmējiem izslēgšanas situācijā¹⁰. E-dotāciju sistēma arī pārbauda, vai ir iesniegti nepieciešamie parakstītie apliecinājumi ar godavārdu.

Divas īpašas IT funkcijas – ARIS un SIMBA – pārbauda projektu priekšlikumus attiecībā uz dubulto finansēšanu un plaģiātismu, meklējot projektu līdzības un sagatavojot ziņojumus par visām finansēšanas programmām un projektu priekšlikumiem e-dotāciju sistēmā.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

31 Tomēr ārpus e-dotāciju sistēmas joprojām tiek veiktas dažas manuālas pārbaudes. Sk., piemēram, **2. izcēlumu**.

¹⁰ Regula (ES) 2018/1046, 141. pants.

2. izcēlums

Piemēri manuālām pārbaudēm ārpus e-dotāciju sistēmas

Komisijas Centrālais validācijas dienests Eiropas Pētniecības izpildaģentūrā pārbauda dotāciju un iepirkuma procedūru veiksmīgo dalībnieku juridisko statusu un finansiālās spējas attiecībā uz visām tieši pārvaldītajām ES programmām¹¹. Lielāko daļu šo pārbažu veic manuāli.

Arī daži uzaicinājuma kritēriji tiek pārbaudīti manuāli, piemēram, projekta priekšlikuma pamatpieņemamība un attiecināmība. Šīs pārbaudes reģistrē e-dotāciju sistēmas veidlapās. Izvērtēšanu rezultāti, piemēram, veiksmīgo priekšlikumu sarindojums, tiek augšupielādēti sistēmā.

Ja Komisija kādas deklarētās izmaksas noraida, attiecīgais dotācijas samazinājums jāaprēķina manuāli un jāievada *SyGMA* maksājumu kalkulatorā.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

32 Turklāt liela mēroga automātiskā kontrole un analīze nav iespējama, jo daļa datu nav strukturēta (piemēram, tādi atbalsta saņēmēju dokumenti kā finanšu pārskati, izveides dokumenti, nodokļu deklarācijas) vai nav digitalizēti valsts atšķirīgas pārvaldības kārtības dēļ. E-dotāciju sistēmā netiek glabāti visi būtiskie pierādījumi, piemēram, atbalsta saņēmēju grāmatvedības pierādījumi. Jo īpaši trūkst sīkāku ziņu rēķinu līmenī un pamatojošas informāciju. Savā 2021. gada pārskatā konstatējām, ka “saskaņā ar pašreizējo juridisko pamatu nav saiknes starp atbalsta saņēmēju grāmatvedības sistēmām un *SyGMA* ziņošanas sistēmu”¹².

Komisija izveidoja IT sistēmu – ziņošanas rīku – Atveseļošanas un noturības mehānismam

33 Reaģējot uz Covid-19 pandēmiju, Padome 2020. gada jūlijā vienojās par finansējumu vairāk nekā 750 miljardu EUR¹³ apmērā pagaidu atveseļošanas instrumentam *NextGenerationEU* (NGEU). NGEU centrālais elements ir Atveseļošanas

¹¹ Komisijas Lēmums, C(2021) 952.

¹² 2021. gada pārskats, 4.26. punkts.

¹³ Komisija, *The EU's 2021-2027 long-term budget and NextGenerationEU*.

un noturības mehānisms (ANM)¹⁴, kura vērtība ir līdz 672,5 miljardiem EUR¹⁵ un kuru tieši pārvalda Komisija. Dalībvalstīm bija jā sagatavo nacionālie atveseļošanas un noturības plāni, kas sastāv no publisko investīciju un reformu kopuma, kurš tika novērtēts un saskaņots ar Komisiju un kuru, visbeidzot, apstiprināja Padome, un maksājumi bija saistīti ar konkrēta mērķrādītāju un atskaides punktu kopuma sasniegšanu.

34 Komisija ieviesa īpašu IT sistēmu, kas pazīstama kā *FENIX*, lai saņemtu informāciju par maksājumu pieprasījumiem no dalībvalstīm, pierādījumus par atskaides punktu un mērķrādītāju izpildi un citus apliecinājošus dokumentus, piemēram, pārvaldības deklarācijas un revīziju kopsavilkumus. Visa šī informācija tiek automātiski reģistrēta Uzlabotajā reģistrēšanas sistēmā (*Advanced Records System – ARES*), kas ir korporatīvs rīks dokumentu pārvaldībai. *FENIX* darbojas arī kopā ar citām IT sistēmām, kuras izmanto Komisija. Piemēram, tā kā ANM ir piesaistīts Eiropas pusgamam, *FENIX* ir saistīts ar konkrētām valstīm adresēto ieteikumu datubāzi *CeSaR*. *FENIX* datus ievada arī Atveseļošanas un noturības rezultātu pārskatā (*Recovery and Resilience Scoreboard*), kas ir publiska tiešsaistes platforma, kuru Komisija izveidoja 2021. gada beigās, lai sniegtu jaunāko informāciju par ANM un dalībvalstu nacionālo atveseļošanas plānu īstenošanu.

35 Komisija vērtē maksājumu pieprasījumus divos posmos. Pēc sākotnējā novērtējuma tai jā sagaida Padomes atzinums, pirms tā var pieņemt oficiālu lēmumu par maksājumu. Visu darbu līdz maksājuma lēmumu pieņemšanai Komisija veic ārpus sistēmas *FENIX*. Maksājumu procesa laikā Komisija var prasīt papildu dokumentus, kurus dalībvalstīm parasti vajadzētu augšupielādēt sistēmā *FENIX*. Ja šos dokumentus iesniedz ārpus *FENIX*, tos manuāli reģistrē *ARES*. Rezultātā visi dokumenti, kas uzskaitīti Komisijas novērtēšanas procesa reģistrā, ir pieejami sistēmā *ARES*, bet ne sistēmā *FENIX*. Sistēma *FENIX* izgūst datus par maksājumiem no *ABAC*, kur tie tiek apstrādāti manuāli.

Komisijai nav korporatīva IT risinājuma netiešajai pārvaldībai

36 Netiešajā pārvaldībā Komisija izpilda ES izdevumus ar “pilnvaroto subjektu” starpniecību. Pilnvarotie subjekti piešķir dotācijas un iepirkuma līgumus, veic maksājumus, novērtē līguma nodevumus, veic pārbaudes un atgūst nepamatoti izmaksātos līdzekļus. Pilnvarotajiem subjektiem jāveic savu noteikumu, sistēmu un

¹⁴ Regula (ES) 2021/241.

¹⁵ Turpat.

procedūru *ex ante* novērtējums saskaņā ar “pīlāru novērtējumu”, ievērojot Komisijas prasības attiecībā uz netiešo pārvaldību¹⁶. Komisijai ar pilnvarotajiem subjektiem ir vesels līgumu spektrs, kas paredz atšķirīgas administratīvās spējas. Daži dokumenti, ko iesniedz pilnvarotie subjekti, ir pieejami tikai papīra formā vai pdf datnēs. Komisija ir izstrādājusi IT rīku, lai iekšēji uzraudzītu pīlāru novērtēšanas procesu, proti, pīlāru novērtējuma automatizēto darbplūsmu. Kā pirmo posmu tā 2022. gada decembrī izveidoja datubāzi, kurā iekļauta informācija par pilnvarotajiem subjektiem. 2023. gadā Komisija plāno nodrošināt pilnu darbplūsmas rīku, lai dienesti varētu tieši atjaunināt informāciju par to kompetencē esošajiem subjektiem.

37 Komisija nav ieviesusi vienu korporatīvu IT rīku visam netieši pārvaldīto darbību norises ciklam. Piemēram, Pētniecības un inovācijas ĢD pārvalda daļu no ES pētniecības un inovācijas pamatprogrammām (2021. gadā maksājumi gandrīz 1250 miljonu EUR apmērā), daļēji deleģējot īstenošanu citām struktūrām, piemēram, kopuzņēmumiem (aptuveni 460 miljoni EUR) un tā sauktajām “185. panta”¹⁷ publiskā sektora partnerībām ar dalībvalstīm (aptuveni 230 miljoni EUR). Kopuzņēmumi izmanto tādus pašus IT rīkus kā Komisija¹⁸, savukārt 185. panta struktūras izmanto savas sistēmas. Komisijai nav īpaša IT rīka, ar ko vākt un pārvaldīt informāciju, ko tā saņem no 185. panta struktūrām, ieskaitot maksājumu pieprasījumus un ziņojumus. Tā vietā Komisija izmanto tradicionālākus saziņas kanālus, piemēram, e-pastu un pastu.

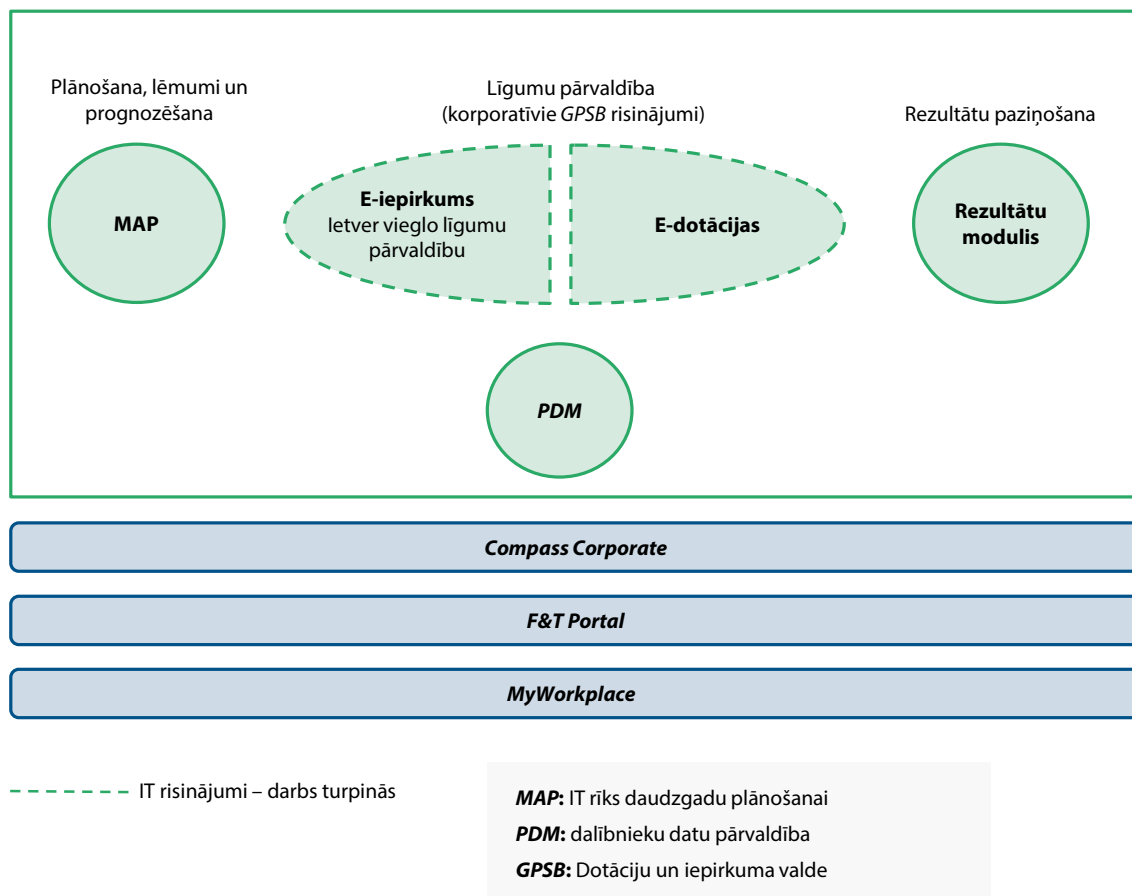
38 Komisijas dienesti, kas īsteno ES ārējās darbības politiku, izmanto Kopējo ārējo attiecību informācijas sistēmu (*CRIS*). Šī vietējā mantotā sistēma pakāpeniski jālikvidē un pilnībā jāaizstāj ar *OPSYS ECOSYSTEM*, ko veido, no vienas puses, korporatīvās e-dotācijas, e-iegādums un *SEDIA*, un, no otras puses, *RELEX* saimei specifiski IT rīki (programma *OPSYS*). Programmu *OPSYS* iesāka 2018. gadā, un paredzams, ka 2023./2024. gadā tā pilnībā darbosies. Pašlaik *OPSYS ECOSYSTEM* un *CRIS* darbojas paralēli. Piemēram, atsevišķiem līgumu veidiem līgumu slēgšana tiek plānota *OPSYS ECOSYSTEM*, bet īstenošanu pārvalda *CRIS*. Pašlaik izmantojamie *OPSYS* moduļi ietver rezultātu moduli ziņošanai un *MAP* rīku plānošanai. Paredzams, ka līdz 2024. gadam tas kā korporatīvs risinājums tiks attiecināts arī uz citiem dienestiem. Citi izstrādes stadijā esošie moduļi ietver e-iegāduma vieglo līgumu pārvaldību attiecībā uz iemaksu nolīgumiem, kam 2024. gadā būtu jāaizstāj *CRIS* līguma modulis. *OPSYS* ir jāintegrē citās korporatīvajās IT sistēmās, piemēram, e-iegādumos un e-dotācijās, sk. **8. attēlu**.

¹⁶ Komisijas lēmums (2019/C 191/02).

¹⁷ Līgums par ES darbību, 185. pants.

¹⁸ Pētniecības un inovācijas ĢD gada darbības pārskats, 11. pielikums.

8. attēls. OPSYS ECOSYSTEM struktūra

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

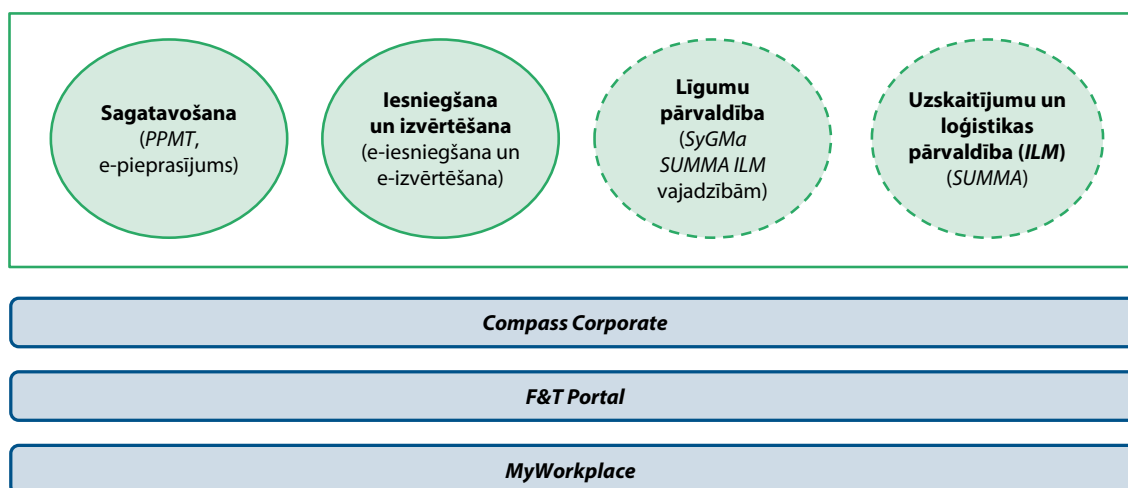
39 Komisija plāno nodrošināt, ka OPSYS ECOSYSTEM aptver visu projekta ciklu, sākot no plānošanas, aptverot līgumu slēgšanu un īstenošanu, līdz pat ziņošanai. Paredzams, ka salīdzinājumā ar pašreizējiem IT rīkiem tiks panākti daži uzlabojumi. Tam būtu jānodrošina ārējiem lietotājiem piekļuve komunikācijas un datu apmaiņas nolūkos (piemēram, lietojumprogrammas, progressa un nobeiguma ziņojumi, tostarp maksājumu pieprasījumi, ziņošana par rezultātiem) visā projekta īstenošanas ciklā. Komisijas darbiniekiem būtu jāgūst labums no lielākas uzdevumu un darbplūsmu automatizācijas, tostarp no elektronisko parakstu izmantošanas. Neviena no šīm iezīmēm CRIS pašlaik nav pieejama.

Iepirkuma jomā Komisija ir veikusi pasākumus, lai pašreizējo IT sadrumstalotību aizstātu ar korporatīvu risinājumu

40 Mūsu pārbaudītie dienesti (3. attēls) 2021. gadā bija atbildīgi par līgumiem vairāk nekā 2,6 miljonu EUR vērtībā. Lai pārvaldītu šos izdevumus, tie izmantoja plašu IT rīku klāstu, piemēram, e-iepirkumu, e-iepirkumu mantoto sistēmu un vietējās sistēmas, un

dažos gadījumos pat nebija īpašu IT rīku. 2017. gadā Komisija sāka izstrādāt e-iegādājumu kā pilnībā integrētu, automatizētu un elektronisku sistēmu, kurai būtu jāvienkāršo un jāsaskaņo visi iegādājuma procesi un prakse gan iekšēji, gan citās ES struktūrās. E-iegādājums ir aprakstīts **9. attēlā**. Komisija uzskata, ka tas tiks integrēts sistēmā SUMMA.

9. attēls. E-iegādājuma arhitektūra

--- IT risinājumi – darbs turpinās

PPMT: publiskā iegādājuma pārvaldības rīks
SyGMA: dotāciju pārvaldības sistēma

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

41 E-iegādājuma mērķis ir aptvert visu iegādājuma procesu, tostarp uzaicinājumu uz konkursu izsludināšanu, un šajā nolūkā tas balstās uz vairākām iegultām pārbaudēm un citām automatizētām funkcijām. Cita starpā šis rīks pārbauda, vai ir iesniegti visi nepieciešamie dokumenti (piemēram, apliecinājums ar godavārdu, finanšu piedāvājums), vai budžeta tāme atbilst izvēlētajai iegādājuma procedūrai un juridiskajam pamatam un vai priekšlikumi ir saņemti savlaicīgi. Piedāvājumi tiek automātiski izsludināti portālos *Tenders Electronic Daily (TED)* un *F&T Portal*, kas ir savstarpēji savienoti. Komisija lēš, ka pēc pašreizējo sistēmu ekspluatācijas pārtraukšanas e-iegādājums ļaus ietaupīt cilvēkresursus, kā arī samazināt uzturēšanas un atbalsta izmaksas par aptuveni 5 miljoniem EUR. **1. attēlā** parādīti jaunākie e-iegādājuma ieviešanas plāni.

10 attēls. E-iepirkuma ieviešana

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

42 Visos posmos e-iepirkums vēl pilnībā nedarbojas. Pašlaik e-iepirkuma moduļi pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas (e-sagatavošana, e-iesniegšana un e-izvērtēšana) ir ieviesti visos Komisijas dienestos un izpildaģentūrās un ieviešana notiek arī citās ES iestādēs, struktūrās un aģentūrās. Kopš 2022. gada 1. maija šo ieviesto moduļu izmantošana ir bijusi obligāta visbiežāk izmantotajās iepirkuma procedūrās. Posmā pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas Komisijas dienesti izmanto visdažādākos IT rīkus, lai uzraudzītu nodevumus un līgumu izpildi. Daži no tiem joprojām ir saistīti ar e-iepirkuma mantoto sistēmu, kas ietver *ABAC Assets*,

elektroniskus pieprasījuma, pasūtījuma, izpildes un rēķinu rīkus. Citi (piemēram, Starptautisko partnerību ĢD, Informātikas ĢD un Kopīgais pētniecības centrs) izmanto vietējās sistēmas. Daži dienesti joprojām veic atsevišķas iepirkuma procedūras, neizmantojot īpašas IT sistēmas. Visbeidzot, daži dienesti izmanto iepriekš minēto kombināciju atkarībā no procedūras veida vai datuma. Korporatīvā e-līgumu risinājuma ieviešana Komisijā un izpildaģentūrās sākās 2023. gadā.

43 Pat ja liela daļa datu ir strukturēta un elektroniski kopīgota, izmantojot *F&T Portal*, daļa no tiem ir nestrukturēta (piemēram, apliecinājumi ar godavārdu, finanšu piedāvājumi). Šāda veida dati nav viegli mašīnlasāmi. Mūsu aptauja parādīja, ka dokumenti papīra formātā dažkārt tiek nosūtīti vai nu atsevišķi, vai paralēli elektroniskiem dokumentiem. Elektroniskos parakstus pretendenti plaši neizmanto. Komisijas līgumslēdzēji var izvēlēties nosūtīt rēķinus tradicionālā veidā, piemēram, pa e-pastu vai elektroniskā formātā (e-rēķini), ko ir vieglāk un lētāk apstrādāt nekā rēķinus papīra formātā. Komisijā pastāv ievērojamas atšķirības e-rēķinu izmantošanā. Šajā apskatā aplūkotojais dienestos e-rēķinu izmantošana svārstījās no mazāk nekā 20 % līdz vairāk nekā 90 % no visiem 2021. gadā saņemtajiem rēķiniem. Komisija sagaida ievērojamus uzlabojumus attiecībā uz strukturētiem datiem un e-parakstu izmantošanu, tiklīdz e-iepirkums būs ieviests visā iestādē.

Digitalizācijas iespējas, izaicinājumi un ietekme uz revīziju tiešajā un netiešajā pārvaldībā

44 Digitalizācija var uzlabot ES līdzekļu tiešo un netiešo pārvaldību šādi:

- plašāka jauno tehnoloģiju izmantošana dotāciju un iepirkuma pārvaldībā;
- korporatīvas IT sistēmas izveide visai netiešajai pārvaldībai, lai vēl vairāk racionalizētu darbības procesus un samazinātu administratīvo slogu;
- lielāka sadarbība starp Komisijas un valstu sistēmām un datubāzēm.

45 Tomēr digitalizācija šajos pārvaldības veidos rada Komisijai zināmas problēmas:

- kā nodrošināt pietiekamus finanšu resursus un cilvēkresursus, lai saskaņā ar grafiku pabeigtu notiekošos galvenos IT projektus;
- kā samazināt atšķirības digitalizācijas jomā atbalsta saņēmēju un pilnvaroto subjektu vidū (attiecībā uz IT sistēmām un datiem, kas ir būtiski ES līdzekļu pārvaldībai), lai Komisijas sistēmas varētu šo digitalizāciju labāk izmantot;

- o kā samazināt ārpus IT sistēmām veicamo pārvaldības uzdevumu apjomu un tādējādi nodrošināt pārredzamu, efektīvu un saskaņotu pieeju katrā finansējuma jomā, piemēram, ANM vai iepirkumā.

46 Revīzija var gūt labumu no piekļuves Komisijas IT sistēmām – paplašinās automatizācijas iespējas. Piemēram, e-dotācijas atvieglo atbalsta saņēmēju atlasu un ļauj veikt īpašas pārbaudes – verificēt maksājumu kavējumus un līdzfinansējuma likmes. Tomēr plaša mēroga testēšana vēl nav iespējama. Tam ir divi galvenie iemesli:

- o IT sistēmās, ko izmanto ES līdzekļu pārvaldībai, netiek glabāti visi revīzijas pārbaudei vajadzīgie pierādījumi. Piemēram, grāmatvedības pierādījumi ([32](#), [36](#) un [43](#). punkts) ir pieejami tikai atbalsta saņēmēju sistēmās, tāpēc tie nav piemēroti tādu jaunu tehnoloģiju izmantošanai kā mākslīgais intelekts, robotikas procesu automatizācija vai lielo datu analītika. Pierādījumi var būt arī nestrukturētā veidā (piemēram, dokumenti, kas apliecina atbalsta saņēmēju atbilstību, galīgie pārskati).
- o Dotāciju un iepirkuma pārvaldībai Komisija izmanto dažādas IT sistēmas ([6. attēls](#)). Dažās procedūrās netiek izmantota īpaša IT pārvaldības sistēma (piemēram, attiecībā uz ANM maksājumiem Komisija paļaujas uz ABAC). Tā kā daudzu šādu sistēmu izmantošana ir pakāpeniski jāpārtrauc un tās jāaizstāj ar korporatīvajiem IT rīkiem, var nebūt izdevīgi izstrādāt digitālās revīzijas metodes, lai šīs sistēmas varētu izmantot lielo datu analīzi un vienotāku revīzijas pieeju.

Komisija ir digitalizējusi savas procedūras dalītajā pārvaldībā, bet digitalizācijas pakāpe valstu līmenī atšķiras

47 Divas lielākās ES izdevumu jomas, kas veido vairāk nekā divas trešdaļas no tās kopējā budžeta, ir kopējā lauksaimniecības politika (KLP) un kohēzijas politika. Dalītās pārvaldības gadījumā gan Komisijai, gan dalībvalstu iestādēm ir kopīga atbildība par konkrētu fondu īstenošanu. Dalībvalstis ir atbildīgas par savu IT sistēmu izstrādi un uzturēšanu ES līdzekļu pārvaldībai, un Komisija paļaujas uz tām dalībvalstu sistēmām, kuras uzskata par stabilām.

Komisijas maksājumi dalībvalstīm ir digitalizēti

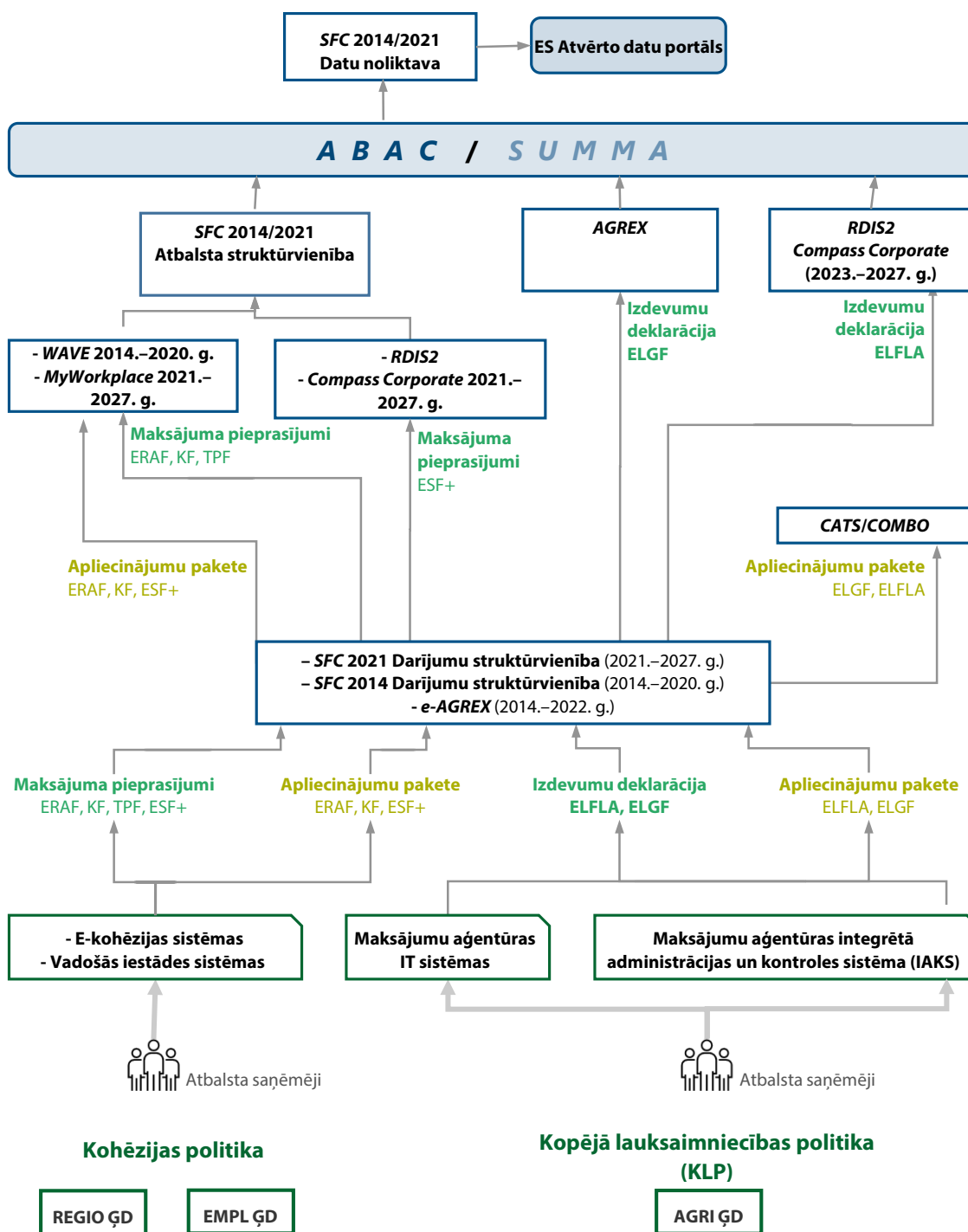
48 Valsts iestādēm, kas ir atbildīgas par dalītas pārvaldības līdzekļu īstenošanu, ir jāiesniedz Komisijai dati, tostarp to maksājumu pieprasījumi, izdevumu deklarācijas un apliecinājumu paketes, izmantojot Eiropas Savienības fondu pārvaldības sistēmu (SFC)¹⁹. Komisija un dalībvalstis kopš 2000. gada ir izmantojušas SFC oficiālai informācijas apmaiņai par gandrīz visiem finansēšanas instrumentiem. Vienīgais izņēmums ir Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ELGF), kurā dalībvalstu maksājumu aģentūras izdevumu deklarāciju iesniegšanai ir izmantojušas e-AGREX. Kopš izveides 2023. gadā SFC ir bijis vienots kontaktpunkts, ko izmanto datu iesniegšanai un pārsūtīšanai par visiem KLP un kohēzijas politikas līdzekļiem.

49 Lielākā daļa SFC datu ir strukturēti, neatkarīgi no tā, vai tie ir maksājumu pieprasījumi, izdevumu deklarācijas vai apliecinājumu paketes. Tomēr pat dokumenti iepriekš noteiktā formātā var ietvert nestrukturētus pielikumus (piemēram, pdf datnes). Lai pārbaudītu datņu formu un saturu, SFC izmanto iegultās kvalitātes kontroles, kā rezultātā, piemēram, nepilnīgas apliecinājumu paketes tiek noraidītas. SFC pieejamie dati ietver apkopotu informāciju par maksājumiem, ko dalībvalstu iestādes veikušas ES līdzekļu saņēmējiem.

¹⁹ Regula (ES) 2021/1060, 69. panta 9. punkts un XV pielikums.

50 Lai gan visi dati tiek pārsūtīti caur *SFC*, Komisija maksājumu pieprasījumu, izdevumu deklarāciju un apliecinājumu pakešu apstrādei izmanto virkni IT sistēmu atkarībā ne tikai no politikas jomas (kohēzija vai KLP), bet arī no finansēšanas programmas un plānošanas perioda, uz kuru tie attiecas (**11. attēls**). IT sistēmas šajos procesos izmanto vairākas automātiskas pārbaudes, bet dažas manuālas pārbaudes joprojām pastāv (piemēram, lauku attīstības jomā). Maksājumus aprēķina automātiski, un IT sistēmas salīdzina datus ar *ABAC*.

11. attēls. Plašs IT sistēmu un datu plūsmu klāsts maksājumiem un apliecinājumu paketēm kohēzijas un KLP jomā

ERAF: Eiropas Reģionālās attīstības fonds
 KF: Kohēzijas fonds
 ESF+: Eiropas Sociālais fonds Plus
 ELFLA: Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
 ELGF: Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds
 TPF: Taisnīgas pārkārtošanās fonds

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

Pakāpe, kādā dalībvalstu maksājumi atbalsta saņēmējiem ir digitalizēti, ES līdzekļiem atšķiras

Dalībvalstis turpina apmainīties ar dažiem datiem ar kohēzijas atbalsta saņēmējiem ārpus pieejamajām IT sistēmām

51 Komisija 2014. gadā sāka e-kohēzijas iniciatīvu, lai palīdzētu samazināt administratīvo slogu atbalsta saņēmējiem un dalībvalstu iestādēm, kas nodarbojas ar kohēzijas politikas programmām. Noteikumos²⁰ paredzēts, ka dalībvalstīm jānodrošina atbalsta saņēmējiem sistēmas, kas ļauj (bet nepieprasa) visas informācijas elektronisku apmaiņu. Tādēļ, lai sagatavotu un iesniegtu Komisijai maksājumu pieprasījumus un apliecinājumu paketes, dalībvalstis izmanto savas sistēmas.

52 Visās dalībvalstīs ir vismaz viena e-kohēzijas sistēma. Pamatojoties uz nesenu izvērtējumu²¹, pavisam to ir 108: valsts/reģionālajām programmām – 75 sistēmas, *Interreg* programmām – 22 sistēmas un abām programmām – 11 sistēmas. Dažas valstis izmanto decentralizētu pieeju ar atsevišķu sistēmu katram reģionam vai programmai. Kopumā dalībvalstu e-kohēzijas sistēmām ir daudz kopīgu iezīmju, piemēram, veidlapu iepriekšēja aizpildīšana, pamatojoties uz informāciju, kas iegūta no atbalsta saņēmējiem, tomēr ir arī dažas atšķirības, piemēram, sadarbība ar citām IT sistēmām un datubāzēm (*I pielikums*).

53 Lielākā daļa e-kohēzijas sistēmu aptver galvenos procesus projektu pieteikumu iesniegšanas un īstenošanas posmos. Izvērtējums parādīja, ka dažu datu apmaiņa ar atbalsta saņēmējiem joprojām notiek paralēli – ārpus sistēmām, jo īpaši attiecībā uz līgumu pārvaldību, verifikācijām un pārbaudēm uz vietas un mazāk attiecībā uz progresa ziņojumiem un maksājumu pieprasījumiem (*II pielikums*).

54 Dalībvalstīm ir ļoti dažādas datubāzes ar informāciju, kas attiecas uz ES finansējuma pārvaldību un kontroli, piemēram, uzņēmējdarbības reģistri, maksātspējas reģistri, faktisko īpašnieku reģistri un nodokļu un sociālā nodrošinājuma datubāzes. Dažas no šīm datubāzēm ir saistītas ar e-kohēzijas sistēmu (*I pielikums*). Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja uzskata, ka uzlabotai sadarbībai starp e-kohēzijas sistēmām un citām valstu datubāzēm “ir jāklūst par

²⁰ Regula (ES) Nr. 1303/2013, 122. panta 3. punkts, un Regula (ES) 2021/1060, 69. panta 8. punkts un XIV pielikums.

²¹ Komisijas ziņojums par e-kohēzijas izvērtēšanu attiecībā uz 2014.–2020. gadu.

galveno rūpi”²², jo tā var palīdzēt vadošajām iestādēm palielināt to efektivitāti, samazinot administratīvo slogu un vienkāršojot procedūras²³. Labas prakses piemēri ir sniegti [3. izcēlumā](#).

3. izcēlums

E-kohēzijas sistēmu un citu valsts datubāzu sadarbības piemēri

Sadarbība ir augsta **Čehijā, Igaunijā un Ungārijā**, kur e-kohēzijas sistēmas ir saistītas ar valsts reģistriem, piemēram, elektroniskā iepirkuma sistēmām, nodokļu reģistriem, uzņēmumu reģistriem un vadošo iestāžu grāmatvedības sistēmām.

Lielākā daļa no 32 sistēmām **Itālijā** ir saistītas ar vismaz vienu valsts reģistru (piemēram, uzņēmumu reģistru).

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas ziņojumu par e-kohēzijas izvērtēšanu attiecībā uz 2014.–2020. gadu.

Digitalizācijas līmenis lauksaimniecībā ir augsts platībatkarīgiem un ar dzīvniekiem saistītajiem maksājumiem, zemāks – lauku attīstībai

55 No KLP finansētie platībatkarīgie un ar dzīvniekiem saistītie pasākumi dalībvalstīs tiek īstenoti, izmantojot integrētās administrācijas un kontroles sistēmas (IAKS) katrā akreditētajā maksājumu aģentūrā (2021. gadā dalībvalstīs to bija 76²⁴). IAKS sastāv no savstarpēji savienotām datubāzēm²⁵, kuras izmanto, lai saņemtu un apstrādātu atbalsta pieteikumus un saistītos datus. IAKS izmantošana nozīmē, ka visās dalībvalstīs atbalsts lauksaimniekiem tiek pārvaldīts standartizēti. Tas aptver visu procesu, sākot ar atbalsta pieteikumiem tiešsaistē un beidzot ar maksājumiem. Dalībvalstis izmanto IAKS datus izdevumu deklarāciju un apliecinājumu pakešu sagatavošanai.

²² Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas ziņojums par e-kohēzijas īstenošanas izvērtējumu, [ECO/547-EESC-2021](#).

²³ Komisijas ziņojums par e-kohēzijas izvērtēšanu attiecībā uz 2014.–2020. gadu.

²⁴ Lauksaimniecības un lauku attīstības GD 2021. gada darbības pārskats, 37. lpp.

²⁵ Regula (ES) Nr. 1306/2013, II nodaļa.

56 Maksājumu aģentūrām jāizmanto zemes gabalu identifikācijas sistēma un ģeotelpiskā atbalsta pieteikums, lai uzlabotu to veiktās platībatkarīgā atbalsta pieteikumu pārbaudes. Turklāt saskaņā ar tiesību aktu izmaiņām, kuras Komisija ieviesa 2018. gadā²⁶, dalībvalstis laikposmā no 2018. līdz 2022. gadam pārbaudes uz vietas varēja aizstāt ar “monitorējošajām pārbaudēm”, izmantojot *Copernicus Sentinel* datus, lai salīdzinātu situāciju uz vietas ar lauksaimnieku pieprasītā atbalsta attiecināmības nosacījumiem. Izmantojot tādus rīkus kā mašīnmācīšanās un citus algoritmus automatizētajā analizē liela datu daudzuma apstrādei, monitorējošās pārbaudes ļauj maksājumu aģentūrām uzraudzīt lauksaimniecisko darbību visos deklarētajos zemes gabalos attiecībā uz konkrēto atbalsta shēmu. 2022. gadā maksājumu aģentūras 12 dalībvalstīs²⁷ izmantoja monitorējošās pārbaudes vairākās ELGF shēmās. 2023. gadā tika noteikts, ka platību uzraudzības sistēma, kurā izmanto satelītdatus, ir obligāta²⁸, lai piemērotu jauno KLP modeli, kura pamatā ir sniegums.

57 Lauku attīstības pasākumi ievērojami atšķiras, piemēram, no ieguldījumiem un mācībām līdz sadarbības attīstībai. Šādi lauku attīstības pasākumi tiek pārvaldīti ārpus IAKS. Atšķirībā no IAKS pasākumiem lauku attīstības pārvaldības procesu digitalizācija dalībvalstīs ir dažāda. Nav publiski pieejamas informācijas, kas sniegtu pārskatu par IT rīku izmantošanu, un Komisijai nav šādu ziņu. **4. izcēlumā** ir sniegti piemēri, kas ilustrē digitalizācijas stāvokli dažu dalībvalstu īstenotajā ES lauku attīstības izdevumu pārvaldībā.

²⁶ Regula (ES) Nr. 809/2014, 40.a pants.

²⁷ Pamatojoties uz 2021. gada pārskata 6.30. punktu un uz papildinformāciju, kas par 2022. gadu saņemta no Komisijas – Beļģija, Horvātija, Dānija, Vācija, Īrija, Itālija, Kipra, Latvija, Malta, Spānija, Grieķija un Portugāle.

²⁸ Regula (ES) 2021/2116, 70. pants.

4. izcēlums

Piemēri valstu pasākumiem lauku attīstības izdevumu pārvaldībai ārpus IAKS

Vācijā (Šlēsviga-Holšteina) dotāciju pieteikumus nosūta pa pastu. Pastāv IT rīks administratīvo pārbaudžu procesa dokumentēšanai, bet tam nav saiknes ar citām sistēmām vai valstu reģistriem. Administratīvo pārbaudžu rezultātus nosūta pa pastu. Visu projekta īstenošanas laikā nepieciešamo informāciju (maksājumu pieprasījumus, progresa ziņojumus, lēmumus par maksājumiem) arī nosūta pa pastu. Dati par projektu rādītājiem glabājas sistēmā. Plānots 2023. gada beigās ieviest tiešsaistes pieteikumu lauku attīstības ieguldījumu pasākumiem ražošanā.

Lietuvā dotāciju pieteikumus iesniedz pa e-pastu vai maksājumu aģentūras IT sistēmā aizpildot elektronisku veidlapu (ar elektronisko parakstu). Administratīvajām pārbaudēm ir atsevišķa IT sistēma, kurā galvenokārt izmanto automatizētus jautājumus. Šī sistēma ir savienota ar citiem valsts reģistriem: ar Valsts nodokļu inspekciju, Valsts sociālās apdrošināšanas fondu un Lauksaimniecības informācijas un lauku uzņēmējdarbības centru. Administratīvo pārbaudžu rezultātus paraksta elektroniski, bet pēc tam nosūta pa e-pastu vai pastu. Iesniegtie maksājumu dati ir strukturēti, savukārt dati par projektu rādītājiem tiek nosūtīti pdf datnēs.

Somijā dotāciju pieteikumus un informāciju, kas attiecas uz īstenošanu (maksājumu pieprasījumus, progresa ziņojumus un datus par projektu rādītājiem), var nosūtīt pa pastu vai iesniegt maksājumu aģentūras administratīvo pārbaudžu IT sistēmā. Pašlaik sistēma neveic nekādas automātiskas pārbaudes. Tomēr tai ir saikne ar valsts reģistriem. Atbalsta saņēmēji tiek informēti par administratīvo pārbaudžu rezultātiem un maksājumu lēmumiem, izmantojot tos pašus kanālus. Lēmumus par administratīvajām pārbaudēm paraksta elektroniski.

Avots: ERP, pamatojoties uz dalībvalstu maksājumu aģentūru sniegto informāciju.

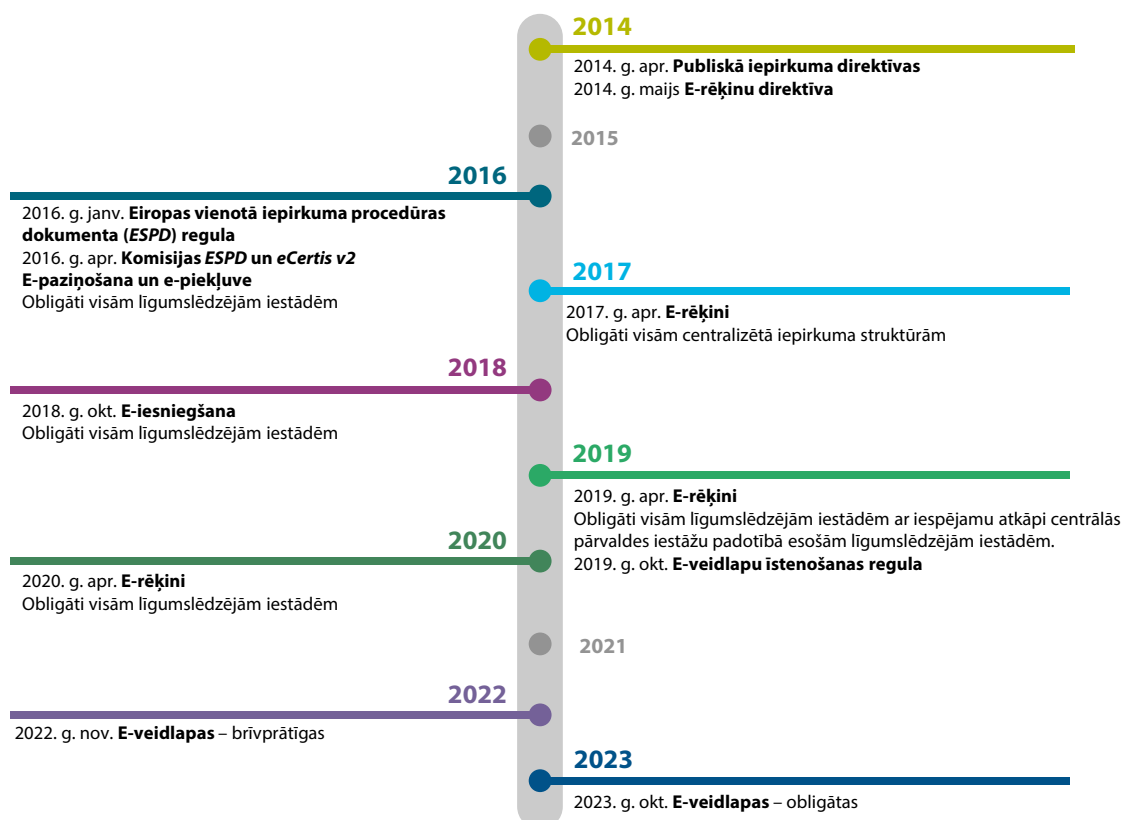
Elektroniskā iepirkuma ieviešana dalībvalstīs ir bijusi nevienmērīga

58 Publiskais iepirkums tiek arvien vairāk digitalizēts. ES tiesību aktos ir noteikts, ka līgumslēdzējām iestādēm saziņai un darījumu apstrādei jāizmanto noteikti elektroniski rīki, piemēram, e-rēķini. Iepirkuma pārvaldībai līgumslēdzējas iestādes var izmantot savas IT sistēmas. Komisija uzskata²⁹, ka elektroniskais iepirkums var padarīt publiskā iepirkuma līgumus vienkāršākus un lētākus gan līgumslēdzējām iestādēm, gan

²⁹ Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ĢD tīmekļa vietne.

uzņēmumiem. Tas arī palielina pārredzamību un nodrošina vieglāku piekļuvi piedāvājumu iesniegšanas iespējām, kā rezultātā būtu jāpanāk lielāks pretendentu skaits un izdevīgākas cenas. **12. attēlā** ir parādīts elektroniskā iepirkuma galveno norišu hronoloģisks pārskats.

12. attēls. Galvenās ES likumdošanas norises elektroniskā iepirkuma jomā

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

59 Komisijas nodrošinātie rīki galvenokārt attiecas uz iepirkuma posmu pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas. Līgumslēdzējām iestādēm *TED* tiešsaistes portāla izmantošana (sk. **41.** punktu) publiskā iepirkuma iespēju publicēšanai ir fakultatīva attiecībā uz līgumiem, kuru summa nepārsniedz noteiktu summu, un obligāta, ja minētā summa tiek pārsniegta. *TED* ir arī elektronisko paziņojumu rīks (*eNotices*), kas palīdz līgumslēdzējām iestādēm sagatavot un nosūtīt iepirkuma paziņojumus publicēšanai, savukārt elektroniskā iepirkuma (*e-Tendering*) procedūra (to aizstās *F&T Portal*) nodrošina piekļuvi ES iestāžu, aģentūru un struktūru iepirkuma dokumentiem. Piedāvājumu elektroniskās iesniegšanas rīks, kas nav saistīts ar *TED*, palīdz uzņēmumiem iesniegt piedāvājumus, atbildot uz iepirkuma paziņojumiem.

60 Lai pārvarētu pārrobežu atšķirības, Komisija bez maksas piedāvā tiešsaistes rīku *eCertis*, kurā ir valsts iestāžu sniegtā informācija, kas palīdz noteikt dažādās jurisdikcijās izsniegto sertifikātu un apliecinājumu ekvivalentus.

61 Dalībvalstīs ir pieejami daudzi citi elektroniskā iepirkuma rīki. Kopumā pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas ir pieejams vairāk spēju nekā posmā pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas. [III pielikumā](#) ir apkopotas galvenās elektroniskā iepirkuma spējas katrā dalībvalstī 2021. gada vidū.

62 Visām attiecīgajām līgumslēdzējām iestādēm ir jāspēj saņemt un apstrādāt e-rēķinus, kas atbilst ES e-rēķinu standartam, ja iepirkums pārsniedz noteiktas robežvērtības³⁰. Tādējādi pretendenti var nosūtīt rēķinus elektroniskā formātā, bet tiem nav pienākuma tos šādi sūtīt. Lai gan dalībvalstīm savos IT risinājumos ir jāpiemēro ES standarts, tām ir atšķirīgi elektronisko rēķinu sagatavošanas rīki. Daudzas valstis ir izveidojušas savas valsts platformas e-rēķinu pārvaldībai, savukārt citas izmanto decentralizētus modeļus. Dažas dalībvalstis savās e-rēķinu sistēmās ir iekļāvušas Eiropas mēroga publisko iepirkumu tiešsaistē (*PEPPOL*), kas ir kopīgs standarts, kuru izmanto ievērojams skaits dalībvalstu³¹.

63 E-veidlapas, kas pašlaik ir fakultatīvas, bet būs obligātas no 2023. gada oktobra³², nodrošina jaunas standarta veidlapas iepirkuma paziņojumu publicēšanai. Komisija uzskata, ka e-veidlapas var uzlabot datu analīzi ar to, ka izmanto vienotu standartu un terminoloģiju, kas šo rīku novieto "Eiropas Savienības publiskā iepirkuma digitālās pārveides centrā"³³.

64 Procesa automatizēšanai e-veidlapām jāiegūst dati no citiem elektroniskā iepirkuma posmiem. Piemēram, e-veidlapas satur informāciju par atlases kritērijiem un visiem izslēgšanas iemesliem, kas atrodami Eiropas vienotajā iepirkuma procedūras dokumentā, un varētu būt vajadzība šos kritērijus un iemeslus sasaistīt. Tāpat e-veidlapu sasaiste ar e-rēķiniem varētu dot iespēju salīdzināt līgumā paredzētās un

³⁰ Direktīva 2014/55/ES par elektroniskajiem rēķiniem publiskā iepirkuma procedūrās.

³¹ Valsts faktu lapas par elektroniskajiem rēķiniem ir pieejamas [Komisijas tīmekļa vietnē](#).

³² Īstenošanas regula (ES) 2019/1780, kas grozīta ar Īstenošanas regulu (ES) 2022/2303.

³³ [Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ĢD tīmekļa vietne](#).

samaksātās summas, un e-veidlapu savietojamība, piemēram, ar uzņēmumu reģistriem, varētu samazināt administratīvo slogu un uzlabot datu kvalitāti³⁴.

Digitalizācijas iespējas, problēmas un ietekme uz revīziju dalītajā pārvaldībā

65 Dalītajā pārvaldībā Komisija ir atkarīga no dalībvalstu ieviestajām sistēmām. Dalītās pārvaldības pieejas digitalizācija piedāvā vairākas iespējas, piemēram:

- lielāka valsts IT sistēmu, piemēram, e-kohēzijas sistēmu, standartizācija un kopējo jēdzienu, datu lauku un veidlapu definēšanas pozitīvā ietekme uz datu mašīnlasāmību;
- jauno tehnoloģiju plašāka izmantošana visās dalībvalstīs un plašākam KLP pasākumu klāstam;
- plašāka elektroniskā iepirkuma spēju, piemēram, e-veidlapu izmantošana dalībvalstīs;
- uzlabota vadošo iestāžu IT sistēmu un datubāzu sadarbība ar citām valstu sistēmām;
- efektīvāka un sistemātiskāka datu apmaiņa par ES izdevumu saņēmējiem starp visiem subjektiem, kas iesaistīti ES līdzekļu pārvaldībā.

66 Tomēr digitalizācija rada arī izaicinājumus gan Komisijai, gan dalībvalstīm:

- kā mazināt atšķirības starp dalībvalstīm to IT sistēmu digitalizācijas līmenī un datus par ES izdevumu saņēmējiem;
- kā samazināt administratīvos, juridiskos, tehniskos un organizatoriskos šķēršļus IT datubāzu sadarbībai valstu un ES līmenī.

³⁴ Komisija, *eForms Policy Implementation Handbook*.

67 Saistībā ar ietekmi uz revīziju plaša mēroga testēšana un visaptveroša analīze joprojām nav iespējama. Tas galvenokārt ir tāpēc, ka:

- o informācijas apmaiņa notiek ārpus dalībvalstu sistēmām, piemēram, e-kohēzijas jomā;
- o dalībvalstīs IT rīku un datu pārvaldības digitalizācija un standartizācija nav vienlīdz attīstīta (piemēram, lauku attīstības un elektroniskā iepirkuma jomā).

68 Tomēr jauni digitālie revīzijas rīki un paņēmieni (procesu izrace, vizuālā analītika un lielo datu analītika) jau ir ļāvuši pārbaudīt KLP kontroles statistikas un maksājumu datu kvalitāti un saskaņotību dažās maksājumu aģentūrās³⁵.

³⁵ 2021. gada pārskats, 6.36. un 6.37. punkts.

IT rīki palīdz uzlabot ES izdevumu pārredzamību un aizsardzību

Ziņošanai par pārredzamību tiek izmantotas daudzas sistēmas

69 Lai izpildītu ES izdevumu pārredzamības prasību, Komisija, izmantojot tiešsaistes portālu [Finanšu pārredzamības sistēma \(FTS\)](#), publicē informāciju par līgumslēdzējiem un finansējuma saņēmējiem no tieši³⁶ un netieši pārvaldītām programmām. Pamatojoties uz ABAC datiem un ikgadēju atjauninājumu, FTS sniedz informāciju par dotāciju un līgumu piešķiršanu, piemēram, par līgumslēdzēju vai atbalsta saņēmēju identitāti, izdevumu mērķi un iesaistītajām summām. Tomēr tajā npublicē informāciju par visiem līgumslēdzējiem un atbalsta saņēmējiem, piemēram, ļoti mazas vērtības līgumiem vai dotācijām, un galasaņēmējiem, kuri saņem finansējumu netiešā pārvaldībā. Tajā nav iekļauta arī informācija par faktiskajiem īpašniekiem. Komisija ir ierosinājusi paplašināt FTS un pēc 2027. gada iekļaut tajā visos pārvaldības veidos piešķirtā ES finansējuma saņēmējus. Savā nesenajā [atzinumā](#) mēs uzsvērām dažas neatbilstības atbalsta saņēmēju definīcijā, kas dalītās pārvaldības gadījumā izslēdz dažus saņēmēju veidus, jo īpaši attiecībā uz finanšu instrumentiem.

70 ES tiesību aktos³⁷ ir noteikts, ka valsts iestādēm ir jāuztur darījumu saraksti (ja vien to vērtība nav zema), tostarp informācija par atbalsta saņēmējiem un līgumslēdzējiem. Datu formātam jābūt tādā, kas ļauj datus šķirot, meklēt, izgūt un salīdzināt. Darījumu sarakstiem jābūt pieejamiem tīmekļa vietnē vai vienotā portālā. 2014.–2020. gada plānošanas periodā darījumu saraksti bija obligāti jāatjaunina vismaz reizi sešos mēnešos, bet pašreizējam periodam tas ir vismaz reizi četros mēnešos. Pašlaik nav juridiskas prasības atklāt sabiedrībai informāciju par faktiskajiem īpašniekiem, un tas atbilst nesenam Eiropas Savienības Tiesas spriedumam³⁸. Turklāt konkrētam uzņēmumam vai personai nav ES unikāla identifikatora, kas ļautu vieglāk atrast atbilstošos ierakstus no dažādām datu kopām un reģistriem.

³⁶ Regula (ES) 2018/1046, 38. pants.

³⁷ Regula (ES) Nr. 1303/2013, 115. panta 2. punkts un XII pielikuma 1. punkts, un Regula (ES) 2021/1060, 49. panta 3. un 4. punkts.

³⁸ 2022. gada 22. novembra Spriedums apvienotajās lietās C-37/20 un C-601/20.

71 Pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz veidu, kādā informācija ir jāatklāj šajos sarakstos. Sk. [5. izcēlumu](#) (dažus piemērus)

5. izcēlums

Piemēri dažādiem noteikumiem, kas attiecas uz informācijas izklāstu par KLP un kohēzijas finansējuma saņēmējiem

Informācijas publiskošanas termiņš nav vienāds KLP (divi gadi) un kohēzijas izdevumiem (nav noteikta termiņa).

Līdz 2021. gadam (kohēzijai) un 2023. gadam (KLP) informācija tiek izklāstīta dažādos formātos; jaunajā plānošanas periodā dalībvalstīm ir pienākums³⁹ publicēt pārredzamības datus par atbalsta saņēmējiem mašīnlasāmā formātā gan KLP, gan kohēzijas izdevumiem.

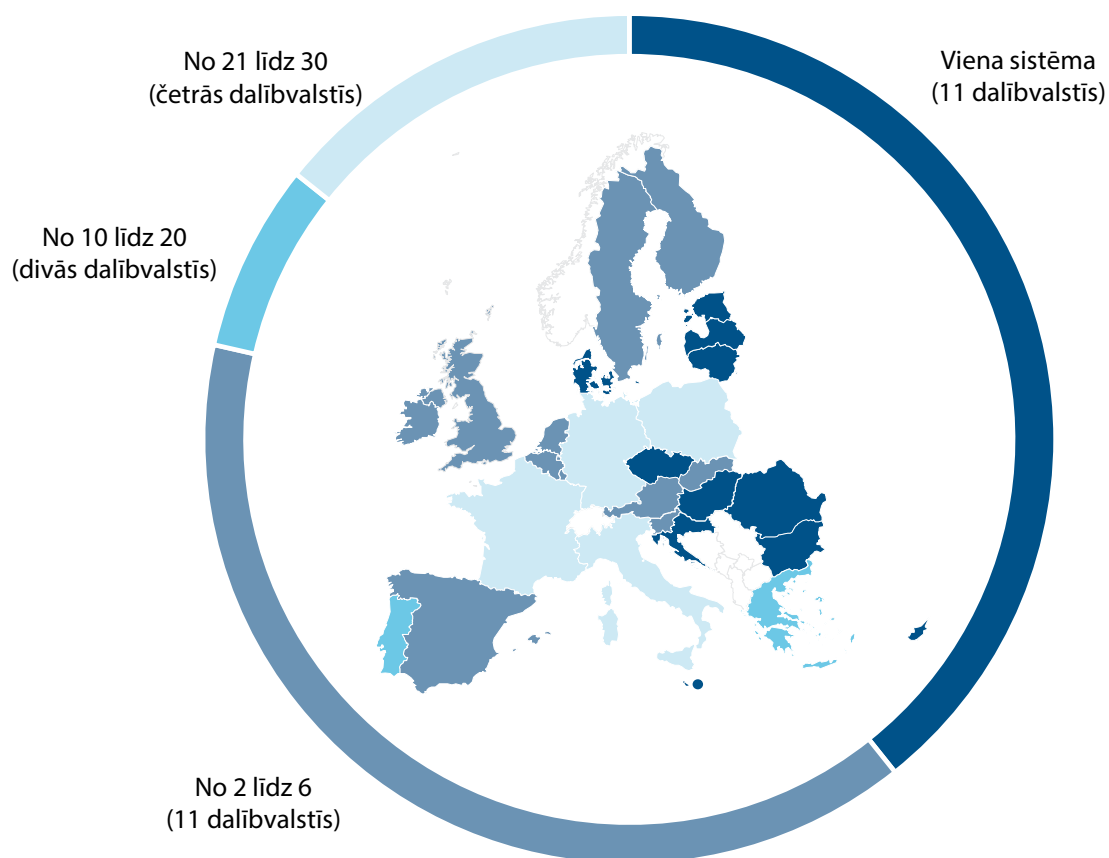
Avots: ERP, pamatojoties uz ES tiesību aktiem.

72 Pašlaik informācija par līgumslēdzējiem un atbalsta saņēmējiem ir izkaisīta aptuveni 300 valsts, reģionālajās un starpreģionālajās ziņošanas sistēmās – 27 attiecas uz KLP un 260 attiecas uz kohēzijas izdevumiem⁴⁰. [13. attēlā](#) parādīts kohēzijas ziņošanas sistēmu ģeogrāfiskais sadalījums.

³⁹ Regula (ES) 2021/1060, 49. panta 4. punkts, Regula (ES) 2021/2116, 98. pants.

⁴⁰ Eiropas Parlamenta pētījums “*The Largest 50 Beneficiaries in each EU Member State of CAP and Cohesion Funds*”.

13. attēls. Ziņošanas sistēmu skaits kohēzijas izdevumiem dalībvalstīs

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta pētījumu *“The Largest 50 Beneficiaries in each EU Member State of CAP and Cohesion Funds”*.

73 *Kohesio*⁴¹ platforma ir publisks tiešsaistes rīks, ko Komisija sāka 2022. gada martā, lai sniegtu iedzīvotājiem pārskatu par ES finansētajiem projektiem. Platforma sniedz datus par atbalsta saņēmējiem un projektiem, kas līdzfinansēti 2014.–2020. gada plānošanas periodā, un to pakāpeniski papildinās ar 2021.–2027. gada projektiem. *Kohesio* lietderīgi apkopo darbību sarakstus, kas vadošajām iestādēm visās dalībvalstīs ir jāpublicē.

⁴¹ Komisijas tīmekļa vietne par *Kohesio*.

IT rīki ES izdevumu aizsardzībai netiek vienmērīgi izmantoti visos trijos pārvaldības veidos

74 Lai uzlabotu ES finanšu interešu aizsardzību⁴², Komisija 2016. gadā izveidoja Agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēmu (*EDES*). *EDES* liedz neuzticamām personām vai subjektiem piedalīties no ES budžeta finansētās piešķiršanas procedūrās vai īstenot ES fondus. Par izslēgtajiem darījumu partneriem tā sniedz informāciju sistēmā *ABAC*, lai jaunas saistības un atbilstošos maksājumus vajadzības gadījumā varētu bloķēt. Pašlaik *EDES* aptver tiešo un netiešo pārvaldību. [Ziņojumā par EDES](#) mēs ieteicām paplašināt tās izmantošanu un attiecināt to arī uz dalīto pārvaldību. Komisija ir ņēmusi vērā šo ieteikumu [priekšlikumā par finanšu noteikumiem \(pārstrādāta redakcija\)](#). Savā [atzinumā](#) par šo priekšlikumu mēs atzinīgi novērtējām grozījumu, bet atzīmējam, ka iespēja izslēgt neuzticamus darījumu partnerus saglabātos lielāka tiešajā pārvaldībā nekā dalītajā pārvaldībā.

75 Dalībvalstīm, izmantojot Pārkāpumu pārvaldības sistēmu (PPS), jāziņo⁴³ Komisijai par visiem pārkāpumiem, aizdomām vai konstatējumiem par krāpšanu, ko tās konstatējušas saistībā ar ES izdevumiem. [Ziņojumā par interešu konfliktu ES kohēzijas un lauksaimniecības izdevumu jomā](#) mēs atkārtoti secinājām, ka PPS reģistrētie dati un informācija dažādās dalībvalstīs atšķiras. [Ziņojumā par EDES](#) mēs arī norādījām, ka Komisija varētu labāk izmantot PPS datus izslēgšanas nolūkos tiešajā pārvaldībā – pēc pirmās apspriešanās ar dalībvalstīm un citām valstīm, kurām dati pieder⁴⁴.

76 Lai piekļūtu datiem, kas attiecas uz ES līdzekļu pārvaldību, un varētu tos analizēt, Komisija ir izstrādājusi vienotu integrētu datizraces un riska novērtēšanas rīku *Arachne*. Izmantojot datus, kas iegūti no valsts iestādēm (kuras izvēlējās izmantot rīku) un divām komerciālām datubāzēm, *Arachne* aprēķina riska rādītāju sarakstu, kas aptver, piemēram, darbuzņēmējus, apakšuzņēmējus un atbalsta saņēmējus. Tas ļauj lietotājiem novērtēt šos riskus un vajadzības gadījumā veikt papildu izmeklēšanu, pirms tiek pieņemts lēmums par finansējumu. Komisija uzskata⁴⁵, ka *Arachne* var palielināt valsts apstiprinājuma pārbaudi jeb verifikāciju efektivitāti un lietderību, novirzot resursus riskantāku līgumslēdzēju, atbalsta saņēmēju un projektu pārbaudēm. Komisija

⁴² Regula (ES) 2018/1046, 135. pants.

⁴³ Regulas, kas attiecas uz konkrētiem ES fondiem.

⁴⁴ Regula (ES) 2018/1046, 144. pants.

⁴⁵ Komisijas tīmekļa vietne par [risku novērtēšanas instrumentu Arachne](#).

saskata iespējas uzlabot *Arachne*, izmantojot lielāku sadarbību un jaunās tehnoloģijas, piemēram, modernākus algoritmus, kuru pamatā ir mākslīgais intelekts.

77 Revīzijas direktorātu darbiniekiem piecos Komisijas dienestos pašlaik ir piekļuve *Arachne*⁴⁶. Šis rīks bez maksas ir pieejams arī ieinteresētajām valsts iestādēm. Komisija mūs informēja, ka pašlaik 20 dalībvalstu iestādes to izmanto, lai pārvaldītu kohēzijas fondus (vismaz vienu programmu), deviņas to izmanto vai testē lauksaimniecības vajadzībām un 19 dalībvalstis to dara tāpat attiecībā uz ANM. Priekšlikumā par finanšu noteikumiem (pārstrādāta redakcija) Komisija ierosināja noteikt dalībvalstīm pienākumu pēc 2027. gada izmantot *Arachne* visiem izdevumu pārvaldības veidiem. Savā [atzinumā](#) mēs ieteicām Komisijai šo pienākumu attiecināt jau uz 2021.–2027. gada plānošanas periodu.

IT rīku attīstības radītās iespējas, izaicinājumi un ietekme uz revīziju pārredzamības uzlabošanai un ES finanšu interešu aizsardzībai

78 Turpmāka IT rīku digitalizācija, galveno uzmanību pievēršot ES budžeta pārredzamībai un aizsardzībai, varētu radīt vairākas iespējas, piemēram, šādas:

- lielāka sadarbība starp instrumentiem, piemēram, *Arachne* ar citām Komisijas sistēmām;
- vienota datubāze visiem pārvaldības veidiem, lai uzlabotu pārredzamību attiecībā uz līgumslēdzējiem un atbalsta saņēmējiem;
- paplašināta *EDES* darbības joma, kas aptvert visus pārvaldības veidus un visus līgumslēdzējus un ES izdevumu saņēmējus;
- tiešajā pārvaldībā labāk izmantota informācijai, ko dalībvalstis ziņo PPS par pārkāpumiem un krāpšanu;
- institucionalizēts *Arachne* kā Komisijas riska novērtēšanas un datizraces rīks visiem dienestiem un plaša tā izmantošana dalībvalstu iestādēs.

⁴⁶ Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD, Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD, Lauksaimniecības un lauku attīstības ĢD, Ekonomikas un finanšu lietu ĢD, Jūrlietu un zivsaimniecības ĢD.

79 Tomēr svarīgs uzdevums, lai uzlabotu ES budžeta pārredzamību un aizsardzību, ir unikāla identifikatora ieviešana darbuzņēmēju un ES līdzekļu saņēmēju meklēšanai rīkos un sistēmās.

80 Tā kā ziņošana ir fragmentāra, jo informācija tiek glabāta dažādās IT datubāzēs un portālos, kam raksturīgas atšķirīgas juridiskās prasības un tehniskās struktūras, kā arī unikāla identifikatora trūkums, ir grūti iegūt visaptverošu informāciju par līgumslēdzējiem un ES budžeta līdzekļu saņēmējiem. Turklāt *Arachne* nesatur informāciju par visiem līgumslēdzējiem un atbalsta saņēmējiem, jo valsts iestādes to izmanto brīvprātīgi, līdz ar to šādu datu sniegšana ir brīvprātīga. Tas apgrūtina datu salīdzināšanu un liedz pilnībā izmantot jaunās tehnoloģijas, piemēram, mākslīgo intelektu un lielo datu kopas, ne tikai ES izdevumu uzraudzībai un kontrolei, bet arī revīzijai⁴⁷.

⁴⁷ Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta pētījums *“Digitalisation of European reporting, monitoring and audit”*, 36. lpp.

Noslēguma piezīmes

81 Digitalizācija jau daudzus gadus ir bijusi Komisijas prioritāte. Lai uzlabotu efektivitāti un samazinātu administratīvo darba slodzi, Komisija ir panākusi progresu savu darbību digitalizācijā, tostarp attiecībā uz to, kā tā pārvalda ES līdzekļus. Tomēr tai vēl ir jāsasniedz galīgais mērķis – kļūt par patiesi digitālu pārvaldi.

82 Sarežģītās IT vides vienkāršošanai un pārvaldības procesu uzlabošanai Komisija ir īstenojusi vairākus projektus. Starp tiem ir platforma, kas atvieglo datu plūsmu uz Komisijas IT sistēmām no ES dotāciju saņēmējiem un līgumslēdzējiem. Komisija ir arī veikusi pasākumus, lai aizstātu savu finanšu pārvaldības sistēmu ar jaunākajām tehnoloģijām, darītu pieejamas citas IT sistēmas visā iestādē un pakāpeniski likvidētu nevajadzīgas vietējās sistēmas. Tomēr šīs norises ir piedzīvojušas ievērojamu kavēšanos un budžeta pārsniegšanu.

83 Tiešās un netiešās pārvaldības jomā digitalizācija ir vairāk attīstīta to dotāciju pārvaldībai, kurām izmanto Komisijas korporatīvo e-dotāciju sistēmu. Tomēr digitalizācija atpaliek attiecībā uz iepirkuma pārvaldību un to dotāciju, kas tiek netieši pārvaldītas ārpus e-dotācijām, pārvaldību, jo vēl joprojām tiek izstrādāti nepieciešamie IT projekti.

84 Lai gan dalītās pārvaldības jomā Komisija ir digitalizējusi savas sistēmas maksājumu veikšanai dalībvalstīm un digitalizācija tiek plaši izmantota arī platībatkarīgiem maksājumiem lauksaimniecībā, dalībvalstis kohēzijas un lauku attīstības finansējuma pārvaldībai izmanto dažādus IT rīkus. Tā kā šie rīki parasti nav integrēti ES sistēmās (kas nav prasīts spēkā esošajos ES tiesību aktos), nav efektīvu veidu noderīgas informācijas apmaiņai par ES līdzekļu saņēmējiem. Turklāt elektroniskā iepirkuma ieviešana dalībvalstīs ir bijusi nevienmērīga.

85 Lai izpildītu pārredzamības prasības attiecībā uz ES izdevumiem, Komisija izmanto tiešsaistes portālu, kurā publicē informāciju par līgumslēdzējiem un ES finansējuma saņēmējiem no programmām, kuras tā pārvalda tiešajā un netiešajā pārvaldībā. Tomēr tā nepublicē informāciju ne par netiešajā pārvaldībā piešķirto līdzekļu faktiskajiem īpašniekiem, ne galasaņēmējiem (kas nav prasīts pašreizējā Finanšu regulā). Dalībvalstu pārredzamības ziņojumi par līgumslēdzējiem un kohēzijas un lauksaimniecības izdevumu saņēmējiem ir ļoti fragmentāri.

86 Lai uzlabotu ES budžeta aizsardzību, Komisija ir izstrādājusi vienotu datizraces un riska novērtēšanas rīku *Arachne*, ko visas valsts iestādes var izmantot, lai pārbaudītu finansējumu, ko piešķir dalītajā pārvaldībā. Tomēr *Arachne* izmantošana nav obligāta, tāpēc to nepiemēro vispārēji. Tikmēr Komisijas sistēma, kas paredz izslēgt darījumu partnerus, kuriem ir aizliegts saņemt ES finansējumu, pašlaik neaptver dalītās pārvaldības izdevumus.

87 Komisija ir ierosinājusi paplašināt sistēmu darījumu partneru izslēgšanai un savus pārredzamības mehānismus, lai aptvertu ES finansējumu visos pārvaldības veidos, un noteikt, ka *Arachne* izmantošana dalībvalstīm ir obligāta. Gan attiecībā uz pārredzamības pasākumiem, gan attiecībā uz *Arachne* Komisija ir ierosinājusi, ka šie paplašinājumi stājas spēkā tikai nākamajā plānošanas periodā, kas sāksies 2028. gadā.

88 Komisijas un dalībvalstu centieni digitalizēt ES līdzekļu pārvaldību var palielināt revīzijas efektivitāti. Pašreizējo digitalizācijas ieguvumu piemēri ir dokumentu automatizēta izgūšana no Komisijas sistēmām un digitālo rīku izmantošana, lai pārbaudītu tās kontroles statistikas un to maksājumu datu kvalitāti un saskaņotību, ko paziņojusi maksājumu aģentūru izlase lauksaimniecības jomā. Tomēr vēl nav iespējams veikt plaša mēroga testēšanu visiem ES budžeta izdevumiem vai pat konkrētai politikas jomai. Nav arī iespējams revīzijai gūt labumu no jauno tehnoloģiju, piemēram, mākslīgā intelekta, robotikas procesu automatizācijas vai lielo datu analītikas, plašākas izmantošanas.

Šo apskatu 2023. gada 13. jūnija sēdē Luksemburgā pieņēma V apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis *Jan Gregor*.

Revīzijas palātas vārdā —

Tony Murphy
priekšsēdētājs

Pielikumi

I pielikums. Dalībvalstu e-kohēzijas sistēmu galvenās iezīmes

Valsts	Sistēmas	SFC (a)	Nr. (b)	E-paraksts (c)	Tikai vienreiz (d)	Iepriekšēja aizpildīšana (e)	Lietotāj- draudzīga (f)	PA (g)	PI (h)
Bulgārija	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Čehija	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Dānija	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Igaunija	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Īrija	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Horvātija	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Kipra	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Latvija	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Lietuva	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Luksemburga	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Ungārija	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Malta	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Nīderlande	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Portugāle	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Rumānija	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Slovākija	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Slovēnija	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Somija	1	●	●	●	●	●	●	●	●
Beļģija	2	●1	●	●1	●	●	●1	●1	●1
Grieķija	2	●1	●1	●1	●1	●1	●1	●1	●1
Francija	2	●1	●	●1	●1	●1	●1	●1	●1
Austrija	2	●	●	●	●	●	●	●	●
Polija	2	●1	●1	●1	●1	●1	●1	●1	●1
Zviedrija	2	●1	●1	●1	●1	●1	●1	●1	●1
Spānija	9	●1	●1	●	●1	●1	●	●	●
Vācija	15	●1	●	●	●	●	●	●2	●2
Itālija	32	●8	●	●	●	●	●	●	●
INTERREG sistēmas	22	●	●	●	●	●	●	●18	●18

● Jā ● Lielākā daļa ● Nē ● Nav minēts vai nav zināms

Piezīme. Simboli bez cipara attiecas uz visām sistēmām dalībvalstī. Cipars aiz simbola norāda, cik sistēmām ir konkrēts raksturlielums. Nav informācijas par pārējām sistēmām.

- (a) E-kohēzija ir integrēta SFC.
- (b) E-kohēzija ir saistīta ar vienu vai vairākiem valsts reģistriem.
- (c) E-kohēzija atbalsta e-parakstu izmantošanu.
- (d) E-kohēzija atbalsta vienreizēju kodēšanu.
- (e) E-kohēzija atbalsta informācijas iepriekšēju aizpildīšanu, pamatojoties uz projektu pieteikumos ievadītajiem datiem.
- (f) E-kohēzija atbalsta lietotājdraudzīguma funkcijas.
- (g) E-kohēzija atbalsta darbības projekta pieteikuma posmā.
- (h) E-kohēzija atbalsta darbības projektu īstenošanas laikā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2. pielikumu Komisijas ziņojumam par e-kohēzijas izvērtēšanu attiecībā uz 2014.–2020. gadu.

II pielikums. Paralēla datu apmaiņa ar atbalsta saņēmējiem ārpus e-kohēzijas sistēmām

Valsts	Informācijas veids			
	Līgumi	Progresu ziņojums	Maksājuma pieprasījumi	Verifikācijas / pārbaudes uz vietas
Beļģija	●	●	●	●
Čehija	●	●	●	●
Igaunija	●	●	●	●
Grieķija	●	●	●	●
Francija	●	●	●	●
Horvātija	●	●	●	●
Itālija	●	●	●	●
Latvija	●	●	●	●
Lietuva	●	●	●	●
Ungārija	●	●	●	●
Nīderlande	●	●	●	●
Polija	●	●	●	●
Portugāle	●	●	●	●
Rumānija	●	●	●	●
Slovēnija	●	●	●	●
Slovākija	●	●	●	●
Somija	●	●	●	●
Zviedrija	●	●	●	●

● Ierobežota ● Vidēja ● Plaša

Piezīme. Dati par Bulgāriju, Dāniju, Vāciju, Īriju, Spāniju, Kipru, Luksemburgu, Maltu un Austriju nav pieejami.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2. pielikumu [Komisijas ziņojumam par e-kohēzijas izvērtēšanu attiecībā uz 2014.–2020. gadu](#).

III pielikums. Galvenās elektroniskā iepirkuma spējas dalībvalstīs

	Pirmspiešķiršanas posms					Pēcpiešķiršanas posms			
	Centralizēts publiskā iepirkuma portāls	Paziņojumi tiek nosūtīti uz TED	ESPD pakalpojuma pieejamība	Piedāvājumu elektroniska iesniegšana	Ar eCertis saistītie valstu pakalpojumi	Lietotāji var pasūtīt preces vai pakalpojumus elektroniski	Pieejami e-rēķini	E-rēķini pārvietoti uz maksājumu sistēmām	Obligāts preču vai pakalpojumu e-pasūtījums
Beļģija	●	●	●	●	●	●	●	●	(*)
Bulgārija	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Čehija	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Dānija	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Vācija	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Igaunija	●	●	●	●	(*)	●	●	●	●
Īrija	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Grieķija	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Spānija	●	●	●	●	●	●	●	●	(*)
Francija	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Horvātija	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Itālija	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Kipra	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Latvija	●	●	●	●	●	●	●	●	(*)
Lietuva	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Luksemburga	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Ungārija	●	●	●	●	●	●	●	●	(*)
Malta	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Nīderlande	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Austrija	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Polija	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Portugāle	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Rumānija	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Slovēnija	●	●	●	●	●	●	●	●	(*)
Slovākija	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Somija	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Zviedrija	●	●	●	●	●	●	●	●	(*)

(*) Obligāti centralizētā, bet ne reģionālā līmenī.

Dalībvalstīm ir vismaz viens IT rīks, kas piedāvā konkrētu e-iepirkuma spēju, lai gan tas var neaptvert visu valsti un/vai ir obligāts procedūrām, kuru vērtība ir mazāka par ES robežvērtību.

Paskaidrojumi: ● Nē ● Ieviešana ir sākta ● Jā ● Nav zināms

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas apkopojumu pēc vairākiem darbsemināriem ar dalībvalstu iestādēm un publiski pieejamu informāciju.

Saīsinājumi

ABAC: uzkrājumu grāmatvedības sistēma

ANM: Atveseļošanas un noturības mehānisms

ARES: uzlabotā reģistrēšanas sistēma (EK korporatīvais rīks dokumentu pārvaldībai)

AUDEX: ārējās revīzijas pārvaldības rīks

CATS: grāmatojumu noskaidrošanas revīzijas izsekojamības sistēma

CeSaR: konkrētai valstij adresēto ieteikumu datubāze

CORDA: Kopīgās pētniecības datu noliktava

CRIS: kopējā ārējo attiecību informācijas sistēma

EDES: agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēma

ELFLA: Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

ELGF: Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds

ESPD: Eiropas vienotā iepirkuma procedūras dokuments

F&T Portal: finansējuma un iepirkuma portāls

FTS: finanšu pārredzamības sistēma

GPSB: Dotāciju un iepirkuma valde

GD: ģenerāldirektorāts

IAKS: integrētā administrācijas un kontroles sistēma

KLP: kopējā lauksaimniecības politika

MAP: daudzgadu plānošanas rīks

NGEU: *NextGenerationEU*

PEPPOL: Eiropas Publiskais iepirkums tiešsaistē

PPS: pārkāpumu pārvaldības sistēma

SEDIA: vienotā elektronisko datu apmaiņas vide

SFC: Eiropas Savienības Fondu pārvaldības sistēma

SyGMA: dotāciju pārvaldības sistēma

TED: *Tenders Electronic Daily*

Glosārijs

Analītika: sistemātiska skaitļošanas metožu izmantošana analīzei.

Apliecinājumu pakete: dokumentu kopums, ko katra dalībvalsts katru gadu iesniedz Komisijai attiecībā uz Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem, tostarp gada pārskati, kopsavilkums, kontroles ziņojums, pārvaldības deklarācija un revīzijas atzinums.

Atbalsta saņēmējs: fiziska vai juridiska persona, kas saņem dotāciju vai aizdevumu no ES budžeta.

Copernicus: ES Zemes novērošanas un monitoringa sistēma, kas vāc un apstrādā satelītu un uz Zemes esošu sensoru iegūtos datus, lai sniegtu informāciju vides un drošības jomā.

Datizrace: lielu datu kopu analīzes process informācijas atrašanai modeļu un tendenču veidā.

Datu kopa: jebkāda organizēta datu vākšana.

Datubāze: strukturēts datu kopums, ko glabā elektroniski un kas ir pieejams aplūkošanai un izgūšanai.

Eiropas Publiskais iepirkums tiešsaistē: standartu kopums ES mēroga elektroniskajam iepirkumam, kas ļauj apmainīties ar mašīnlasāmiem iepirkuma procedūras dokumentiem.

Eiropas vienotā iepirkuma procedūras dokuments: standartveidlapa, kurā pretendenti apliecina, ka atbilst atbilstības prasībām publiskā iepirkuma procedūrai Eiropas Savienībā.

E-rēķins: mašīnlasāmu rēķinu izsniegšana, nosūtīšana, saņemšana un automātiska un digitāla apstrāde strukturētā datu formātā.

Faktiskais īpašnieks: persona, kas faktiski gūst finansiālu labumu no uzņēmuma vai aktīva.

Galasaņēmējs: fiziska vai juridiska persona, kas faktiski gūst labumu no ES finansēta pasākuma, kuru ierosina vai veic ES atbalsta saņēmējs.

Jaunākā tehnoloģija: potenciāli revolucionāra tehnoloģija, kas izriet no jaunām zināšanām vai esošo zināšanu inovatīvas izmantošanas.

Lielie dati: datu kopumi no dažādiem avotiem, kas ir pārāk lieli, lai tos apstrādātu ar parastajām datu apstrādes metodēm.

Mašīnmācīšanās: process, kurā IT lietojumprogramma izmanto mākslīgo intelektu, lai uzlabotu tās veiktspēju konkrētā uzdevumā.

Mākslīgais intelekts: datoru izmantošana, lai simulētu cilvēka intelektu, izmantojot tādas spējas kā mācīšanās un problēmu risināšana.

Monitorējošas pārbaudes: attiecināmības kritēriju un pienākumu sistemātiska novērošana, izsekošana un novērtēšana, izmantojot satelītstatus kā alternatīvu fiziskai pārbaudei.

Nestrukturēti dati: informācija dažādos formātos, kas tiek vākta un uzglabāta neapstrādātā veidā, bet nav klasificēta vai organizēta tā, lai būtu viegli tai piekļūt un to analizēt.

Pīlāru novērtējums: Komisijas novērtējums par noteikumiem un procedūrām, ko piemēro netiešajā pārvaldībā, lai nodrošinātu ES finanšu interešu aizsardzību tādā pašā līmenī kā tiešās pārvaldības gadījumā.

RELEX saime: Komisijas dienesti, kas atbild par ārējo darbību, t. i., Starptautisko partnerību ĢD, Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu ĢD un Ārpolitikas instrumentu dienests.

Robotikas procesu automatizācija: īpašas programmatūras izmantošana IT procesu automātiskai veikšanai.

Sadarbspēja: sistēmas spēja sazināties un strādāt ar citām sistēmām, tostarp apmainoties ar datiem.

Strukturēti dati: standartizēta kvantitatīva informācija, kas atbilst iepriekš noteiktai struktūrai, kura padara šo informāciju viegli analizējamu.

ERP darba grupa

Šo apskatu pieņēma V apakšpalāta, kura revidē Savienības finansēšanu un pārvaldību un kuru vada ERP loceklis *Jan Gregor*. Darbuzdevumu vadīja ERP locekle *Laima Liucija Andrikenė*, atbalstu sniedza locekles biroja vadītājs *Tomas Mackevicius* un locekles biroja atašējs *Aldona Dregvaite*; atbildīgā vadītāja *Margit Spindelegger*; darbuzdevuma vadītājs *Tomasz Kokot*; *Kristina Kosor*, *Eda Caliskan*, *Johanna Oehlin*, *Mircea-Cristian Martinescu* un *Jesús Nieto Muñoz*. *Ioanna Topa* un *Ioannis Hartoutsios* sniedza IT revīzijas atbalstu, un *Thomas Everett* sniedza lingvistisku atbalstu.

No kreisās: *Aldona Dregvaite*, *Eda Caliskan*, *Tomas Mackevicius*, *Laima Liucija Andrikenė*, *Tomasz Kokot*, *Margit Spindelegger*, *Thomas Everett* un *Kristina Kosor*.

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2023

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku nosaka ar [ERP Lēmumu Nr. 6-2019](#) par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piemēram, individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#). Tādējādi atkalizmantošana parasti ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas visas izmaiņas. ERP satura atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt tā sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jāsaņem papildu atļauja, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamas privātpersonas, piemēram, ERP darbinieku fotoattēlos, vai ja tas ietver trešās personas darbu.

Ja šāda atļauja ir saņemta, tā atceļ un aizstāj iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, var būt nepieciešams prasīt atļauju tieši autortiesību īpašniekiem.

2. un 11. attēls – ikonas: Šie attēli ir izstrādāti, izmantojot [Flaticon.com](#) resursus.
© *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu tīmekļa vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

ERP logotipa izmantošana

ERP logotipu nedrīkst izmantot bez ERP iepriekšējas piekrišanas.

PDF	ISBN 978-92-849-0616-1	ISSN 2811-8243	doi:10.2865/957267	QJ-AN-23-001-LV-N
-----	------------------------	----------------	--------------------	-------------------

Digitalizācija var pārveidot publiskās pārvaldes iestādes, palīdzot tām efektīvāk sniegt pakalpojumus. Komisija ir modernizējusi un vienkāršojusi savu sarežģīto IT vidi. Tomēr "patiesi digitālas Komisijas" izveide joprojām ir darbs, kas turpinās, un visas struktūras, kuras atbild par ES līdzekļu pārvaldību, saskaras ar problēmām šajā jomā, jo īpaši saistībā ar nepieciešamību uzlabot sadarbību, saskaņojot dažādas IT sistēmas un datubāzes. Digitalizācija var uzlabot arī ES līdzekļu revīzijas efektivitāti. Tomēr, tā kā daudzas struktūras, kas pārvalda ES līdzekļus, izmanto tik daudzas atšķirīgas IT sistēmas, pašlaik nav iespējams veikt plaša mēroga pārbaudes.

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: eca.europa.eu/lv/contact
Timekļa vietne: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

**EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA**